บทที่ 2

การทดลองและผลการทดลอง

2.1 พืชตัวอย่าง

กิ่งมะกา ได้จากป่าในจังหวัดกาญจนบุรี เก็บประมาณเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ.2528

2.2 เครื่องอุปกรณ์

2.2.1 Fisher Johns Melting Point Apparatus ของบริษัท Fisher Scientific ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2.2 Infrared Spectrophotometer รุ่น 440 ของบริษัท Shimudzu ประเทศญี่ปุ่น

2.2.3 UV - VIS Spectrophotometer รุ่น 240 ของบริษัท Shimudzu ประเทศญี่ปุ่น

2.2.4 CHNO Analyzer รุ่น 2400 ของบริษัท Perkin Elmer ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2.5 Fourier Transform Nuclear Magnetic Resonance Spectrometer รุ่น JNM FX-90Q ของบริษัท Jeol ประเทศญี่ปุ่น

2.2.6 Double Focusing GC/Mass Spectrometer รุ่น JMS-DX 300/JMA 2000 ของบริษัท Jeol ประเทศญี่ปุ่น

2.2.7 Computerized Gas Chromatograph รุ่น GC-R1 ของบริษัท Shimudzu ประเทศญี่ปุ่น

2.2.8 High Performance Liquid Chromatograph รุ่น LC-3A ของบริษัท Shimudzu ประเทศญี่ปุ่น

2.2.9 Amino Acid Analyzer รุ่น 835-50 ของบริษัท Shimudzu ประเทศญี่ปุ่น

2.2.10 Energy Dispersive X-Ray Fluorescence Spectrometer with Si (Li) Detector Link System รุ่น EDX-200 ของ Link Co.Ltd ประเทศอังกฤษ

2.2.11 เครื่องอบสารในสุญญากาศ ของบริษัท Gallenkamp ประเทศอังกฤษ

2.2.12 เครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน (Rotary vacuum evaporator) ของบริษัท Tokyo Rikakikai ประเทศญี่ปุ่น

2.3 สารเคมี

2.3.1 ตัวทำละลาย (Solvent) ตัวทำละลายที่ใช้ได้แก่ เฮกเซน (hexane), คลอโรฟอร์ม (chloroform), ไดคลอโรมีเทน (dichloromethane), เมทานอล (methanol), เอทิลแอซีเตต (ethyl acetate), แอซีโตน (acetone) ตัวทำละลายที่ใช้ในคอลัมน์โครมาโทกราฟี (column chromatography) นำมากลั่นก่อนใช้ทุกครั้ง สำหรับตัวทำละลายที่ใช้ทำทีแอลซี (thin-layer chromatography) และตกผลึกใช้เกรดคุณภาพวิเคราะห์ (A.R. Grade)

2.3.2 สารเคมีอื่น ๆ

- ซิลิกาเจล 60 Art 7734 ของบริษัท E. Merck, Darmstadt ใช้สำหรับคอลัมน์โครมาโทกราฟี

- ซิลิกาเจล 7024-5 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ยประมาณ 40 μm ของบริษัท J.T. Baker สำหรับคอลัมน์โครมาโทกราฟีช้า

- ซิลิกาเจล 60G Art 7731 ของบริษัท E. Merck, Darmstadt ใช้สำหรับทำทีแอลซี (Thin-Layer Chromatography, TLC) และพีทีแอลซี (preparative thin-layer chromatography, PTLC) Art 7730 ของบริษัท E. Merck, Darmstadt

- ซิลิกาเจล 60 GF_{254} Art 7730 ของบริษัท E. Merck, Darmstadt สำหรับทำทีแอลซี

2.4 เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการทดลอง

2.4.1 คอลัมน์โครมาโทกราฟี

ใช้คอลัมน์แก้วขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4.5 cm ยาว 150 cm อัตราส่วนของตัวดูดซับ (adsorbent) ต่อสารที่ต้องการแยกประมาณ 10: 1 โดยน้ำหนัก

วิธีเตรียมอุดปลายด้านล่างของคอลัมน์ด้วยสำลีหรือใยแก้วที่สะอาดโดยใช้แท่งแก้วดันสำลีให้อยู่ที่ปลายด้านล่าง แล้วบรรจุตัวทำละลายลงไปประมาณครึ่งหนึ่งของคอลัมน์ปล่อยให้ตัวทำละลายไหลออกช้า ๆ ชั่งซิลิกาเจล (หรืออะลูมินา) จำนวนเท่าที่ต้องการใช้ แบ่งมาทีละน้อยผสมกับตัวทำละลายจำนวนหนึ่ง กวนให้เข้ากันจนเป็น slurry แล้วเทลงในคอลัมน์ ดึงแท่งแก้วออกช้า ๆ เคาะคอลัมน์เบา ๆ เพื่อให้ซิลิกาเจลเรียงตัวกันแน่นสม่ำเสมอและไม่มีฟองอากาศ เทซิลิกาเจลผสมตัวทำละลายลงในคอลัมน์เรื่อย ๆจนหมด ปล่อยให้ตัวทำละลายไหลออกไปจนเหลือประมาณ 5 cm เหนือผิวหน้าของซิลิกาเจล ทำผิวหน้าให้เรียบโดยใช้แท่งแก้วเกลี่ยผิวหน้าของซิลิกาเจล รอให้อยู่ตัวนำผลสกัดที่ต้องการแยกมาคลุกกับซิลิกาเจลให้เข้ากันจนร่วนใส่ลงในคอลัมน์ช้า ๆ โดยไม่ให้มีฟองอากาศเกลี่ยผิวหน้าให้เรียบ ล้างผิวในของคอลัมน์ให้สะอาดด้วยตัวทำละลายชนิดเดียวกับปล่อยให้ระดับของตัวทำละลายลดลงจนเกือบถึงผิวหน้าของซิลิกาเจล ทำเช่นนี้จนสารละลายเหนือผิวหน้าของซิลิกาเจลไม่มีสี แล้วจึงใส่ซิลิกาเจลทับลงไปอีกสูงประมาณ 2 cm ตัดกระดาษกรองเป็นวงกลมปกคลุมไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือน แล้วจึงชะ(elute) คอลัมน์ด้วยตัวทำละลายที่จะใช้แยกสารต่อไป

2.4.2 ทินแลร์โครมาโทกราฟี (Thin-Layer Chromatography,TLC)

2.4.2.1 วิธีเตรียมภาชนะสำหรับ develop (developing tank)

ใช้ขวดแก้วที่มีฝาปิดสนิทขนาดพอเหมาะที่จะใส่แผ่นกระจกเคลือบตัวดูดซับได้อย่างสะดวก วางกระดาษกรองให้ทาบผิวด้านในของขวดแก้ว เติมตัวทำละลายในขวดให้สูงประมาณ 1 cm ปิดฝาขวดให้ตัวทำละลายชื้นเปียกกระดาษกรองทั่วทั้งแผ่นเพื่อให้ภายในขวดแก้วอิ่มตัวด้วยไอของตัวทำละลาย

2.4.2.2 วิธีเตรียมแผ่นกระจกเคลือบตัวดูดซับ ได้ทดลองทำ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 เตรียมสารละลายที่ใช้เคลือบโดยผสมซิลิกาเจล 60G Art 7731 หรือซิลิกาเจล 60 GF_{254} Art 7730 เป็นตัวดูดซับกับคลอโรฟอร์มในอัตราส่วน 1:3 (g /cm^3) ลงในขวดปากกว้างที่เตรียมไว้ คนให้เข้ากันเป็นอย่างดี จุ่มแผ่นกระจกที่สะอาดขนาด 5 x 20 cm^2 สองแผ่นประกบกันลงในสารละลายที่เตรียมไว้ ยกขึ้นช้าๆ ค่อยๆแยกแผ่นกระจกออกจากกัน ปล่อยให้ตัวทำละลายระเหยจนแห้ง เช็ดซิลิกาเจลที่ไม่ต้องการออก แผ่นกระจกที่เคลือบด้วยซิลิกาเจลแล้วนี้ จะเรียกว่า แผ่นทีแอลซี (TLC plate)

วิธีที่ 2 ผสมซิลิกาเจล 25 กรัม กับน้ำกลั่น 50 cm^3 เขย่าให้เข้ากันจนเป็นslurryเทลงใน desaga spreader ซึ่งปรับให้มีความหนา 0.25 mm ที่วางอยู่บนแผ่นกระจกขนาด 20 x 20 cm^2 ที่เช็ดด้วยแอซีโตนจนสะอาดดีแล้วจำนวน 5 แผ่น ลาก spreader จากกระจกแผ่นแรกจนถึงแผ่นสุดท้าย ปล่อยให้แห้งที่อุณหภูมิห้องประมาณ 20 นาที แล้วจึงอบที่อุณหภูมิ 100 – 110°C อีกประมาณ 30-60 นาที

2.4.2.3 การแต้มสาร นำแผ่นทีแอลซีมาขีดระดับสูงสุดที่ต้องการให้ตัวทำละลายขึ้นไปได้ ใช้หลอดรูเล็ก (capillary tube) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน0.5 mm จุ่มลงในสารละลายที่ต้องการทดสอบ แต้มสารนั้นบนแผ่นทีแอลซีที่ระดับเริ่มต้นเป็นจุดกลมเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 2 mm แต่ละจุดห่างกันไม่น้อยกว่า 1 cm ในการแต้มสารต้องพยายามให้หลอดรูเล็ก สัมผัสกับผิวของซิลิกาเจลให้น้อยที่สุด เพราะการสัมผัสมากจะทำให้ผิวแตกเป็นร่องทำให้ตัวทำละลายเคลื่อนที่ผ่านไม่สม่ำเสมอ หลังจากจุดที่แต้มแห้งสนิทจึงนำไป develop ต่อไป

2.4.2.4 การ Develop นำแผ่นทีแอลซีที่แต้มสารเรียบร้อยแล้วจุ่มในขวดแก้วที่บรรจุตัวทำละลายที่เหมาะสม และภายในขวดอิ่มตัวด้วยไอของตัวทำละลายให้จุดของสารอยู่เหนือระดับตัวทำละลาย ปิดฝาขวดแล้วปล่อยให้ตัวทำละลายซึมขึ้นมาจนถึงระดับสูงสุดที่ขีดไว้ แล้วจึงนำแผ่นทีแอลซีออกจากขวด ปล่อยให้ตัวทำละลายระเหยจนแผ่นทีแอลซีแห้ง

2.4.2.5 การตรวจหาตำแหน่งของสาร นำแผ่นทีแอลซีที่ผ่านการ develop แล้ว ใส่ลงในขวดแก้วที่บรรจุเกล็ดไอโอดีนไว้ ปิดฝาขวดให้สนิท ทิ้งไว้ให้ไอโอดีนเกิดปฏิกิริยา reversible weak complex กับสารจนปรากฏจุดที่มีสีน้ำตาล ส้มหรือเหลือง บันทึกตำแหน่งของจุดนั้น ๆ เทียบค่า R_f และลักษณะของโครมาโทแกรมที่ได้

2.4.3 ทินแลร์โครมาโทกราฟีแบบเตรียมการ (Preparative thin-layer Chromatography, PTLC)

2.4.3.1 เตรียมแผ่นกระจกเคลือบตัวดูดซับ ผสมซิลิกาเจล 75 กรัมกับน้ำกลั่น 150 cm^3 เขย่าให้เข้ากันจนเป็น slurry เทลงใน desaga spreader ที่ปรับความหนาเป็น 0.75 mm ซึ่งวางอยู่บนแผ่นกระจกขนาด 20 x 20 cm^2 ที่เช็ดด้วยแอซีโตนจนสะอาดดีแล้ว จำนวน 5 แผ่น ลาก spreader จากกระจกแผ่นแรกจนถึงแผ่นสุดท้าย ปล่อยให้แห้งที่อุณหภูมิห้องประมาณ 20 นาที แล้วจึงอบที่อุณหภูมิ 100 - 110°C อีกประมาณ 60 - 90 นาที แผ่นกระจกที่เคลือบด้วยซิลิกาเจลหนา 0.75 mm แล้วนี้จะเรียกว่า แผ่นพีทีแอลซี (PTLC plate)

2.4.3.2 การแต้มสาร นำแผ่นพีทีแอลซีมาขีดระดับสูงสุดที่ต้องการให้ตัวทำละลายขึ้นไปได้ ใช้หลอดรูเล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 mm จุ่มลงในสารละลายที่ต้องการแยก แต้มสารละลายบนแผ่นพีทีแอลซีที่ระดับเริ่มต้น เป็นแนวยาวขนานกับขอบล่างของกระจกให้ความหนาของเส้นไม่เกิน 0.5 cm ในการแต้มสารต้องระวังไม่ให้ผิวของแผ่นพีทีแอลซีแตกเป็นร่อง หลังจากแต้มที่แต้มไว้แห้งสนิทนำไป develop ในขั้นต่อไป

2.4.3.3 การ develop นำแผ่นพีทีแอลซีที่แต้มสารเรียบร้อยแล้วไป develop ตามวิธีในหัวข้อ2.4.2.4 ในภาชนะที่เตรียมสำหรับdevelop ตามวิธีในหัวข้อ2.4.2.1

2.4.3.4 การตรวจหาตำแหน่งของสาร การตรวจมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับสมบัติของสารนั้นๆ ถ้าสารสามารถดูดกลืนรังสีอัลตราไวโอเลตได้ ก็ตรวจโดยฉายรังสีอัตราไวโอเลตแล้วลากเส้นเพื่อแยกสารออกจากกันตามแนวดูดกลืน ถ้าสารไม่ดูดกลืนรังสีอัลตราไวโอเลตก็อาจตรวจโดยพ่น 25% H_2SO_4 บนแผ่นพีทีแอลซีเป็นแนวแถบๆบริเวณด้านข้างทั้งสองด้านโดยปิดตรงกลางไว้ ทิ้งไว้ให้แห้ง อบที่ 105°C เป็นเวลาครึ่งชั่วโมงจะปรากฏแถบของสารอย่างเห็นได้ชัดลากเส้นระหว่างแถบทั้งสองด้านเพื่อแยกสารออกจากกัน ขูดส่วนที่พ่นด้วย 25% H_2SO_4 ออกให้หมดให้เหลือเฉพาะบริเวณที่ไม่ถูกกรดซึ่งปรากฏเป็นแถบแสดงการแยกตัวของสาร

2.4.3.5 การสกัดสาร ขูดซิลิกาเจลแต่ละแถบไว้ในขวดรูปกรวยแต่ละขวด นำแต่ละขวดไปสกัดสารออกด้วยเครื่องสกัดซอกซ์เลต (Soxhlet extractor) โดยใช้ตัวทำละลายที่เหมาะสมจนกระทั่งสกัดสารออกได้หมด นำสารละลายที่ได้ไประเหยให้แห้งแล้วตกผลึกด้วยตัวทำละลายที่เหมาะสม ถ้าผลึกที่ได้ยังไม่บริสุทธิ์ก็ต้องนำไปแยกวิธีนี้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้งจนได้สารบริสุทธิ์

2.4.4 เปเปอร์โครมาโทกราฟี (19) (Paper Chromatography)

ตัดกระดาษกรองสำหรับทำเปเปอร์โครมาโทกราฟี (Whatman No1)ให้ได้ขนาด 6.5 x 30 cm^2 ใช้ดินสอทำเครื่องหมายสำหรับแต้มสาร 2 จุด โดยให้ห่างจากขอบบนของกระดาษประมาณ 5 cm และห่างจากขอบด้านข้าง 2 cm ใช้หลอดรูเล็กแต้มสารละลายที่ต้องการทดสอบลงบนจุดหนึ่ง อีกจุดหนึ่งแต้มสารละลายมาตรฐานของน้ำตาล (ซึ่งเป็นของผสมระหว่างกลูโคส, กาแลกโทส, อะราบิโนส, ไซโลสและแรมโนสอย่างละ 0.5% ใน 10% 2-โพรพานอลในน้ำ) เมื่อจุดที่แต้มสารแห้งสนิทแล้ว จึงนำกระดาษกรองไป develop ในภาชนะที่เป็นแก้วรูปทรงกระบอกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10 cmยาว 44 cm ให้สารและตัวทำละลายเคลื่อนที่ลง (descending method) ตัวทำละลายที่ใช้ develop คือตัวทำละลายผสมระหว่าง 1-บิวทานอล, เบนซีน, พิริดีน และ น้ำในอัตราส่วน 5:1:3:3 โดยปริมาตร (ใช้ชั้นบนของตัวทำละลาย)เป็นเวลา 20 ชั่วโมง แล้วจึงนำกระดาษกรองมาผึ่งให้แห้งที่อุณหภูมิห้อง จุ่มกระดาษกรองนี้ ลงในสารละลายที่มีแอนิลีน 9.2 cm^3 กรดพทาลิก 16.0 กรัม ละลายใน 1-บิวทานอล 490 cm^3 อีเทอร์490 cm^3 และน้ำ 20 cm^3

ปล่อยให้กระดาษกรองแห้งอบที่อุณหภูมิประมาณ 105°C เป็นเวลา 5นาที จุดที่มีกาแลกโทส และกลูโคส จะเป็นสีน้ำตาล อะราบิโนสและไซโลสเป็นสีแดงแรมโนสเป็นสีเหลือง-น้ำตาล

2.4.5 การกลั่น

การกลั่น ใช้ในการแยกตัวทำละลายที่มากเกินพอออกจากสารละลายที่ได้จากการชะคอลัมน์ และเพื่อทำให้ตัวทำละลายต่างๆที่นำมาใช้ในการทดลองบริสุทธิ์การกลั่นมี 2 แบบคือ

2.4.5.1 การกลั่นแบบธรรมดา ใช้กับตัวทำละลายที่มีจุดเดือดต่ำ เช่น เฮกเซน คลอโรฟอร์ม

2.4.5.2 การกลั่นแบบลดความดัน ใช้กับตัวทำละลายที่มีขั้วและที่มีจุดเดือดสูงเช่น เมทานอล น้ำ เป็นต้น เพื่อให้ตัวทำละลายเดือดก่อนถึงจุดเดือดที่แท้จริงและช่วยป้องกันการสลายตัวของสารที่สกัดได้ เครื่องมือที่ใช้เรียกว่า เครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015976

2.5 <u>การสกัด</u> (Extraction)

การสกัดได้ทดลองทำ 2 วิธี ดังนี้

2.5.1 <u>การสกัดด้วยเอทานอล</u> (ดังแสดงในแผนภาพที่1)

นำกิ่งมะกาตากแห้งบดละเอียดหนัก 60 กิโลกรัม แช่ในเอทานอลประมาณ 3 วัน กรอง นำสารละลายที่ได้มากลั่นแยกเอาเอทานอลออกโดยเครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน นำเอทานอลที่กลั่นได้นี้กลับไปแช่ครั้งต่อๆไปอีก ทำซ้ำเช่นนี้ 4-5 ครั้ง จนสารละลายไม่มีสี จะได้ผลสกัดของเอทานอลเป็นของเหลวหนืดสีน้ำตาลดำหนักประมาณ 1.5 กิโลกรัม

2.5.1.1 การสกัดด้วยเฮกเซน นำผลสกัดของเอทานอล 1.5 กิโลกรัม มาสกัดด้วยเฮกเซนประมาณ 1 ลิตรโดยการกวน แล้วตั้งทิ้งไว้เพื่อให้แยกชั้น รินสารละลายชั้นบนออก กรอง นำสารละลายที่ได้มากลั่นแยกเฮกเซนออก นำเฮกเซนที่กลั่นได้ไปสกัดซ้ำอีก จนสารละลายที่สกัดได้ไม่มีสี จะได้ผลสกัดของเฮกเซนเป็นของเหลวข้นสีเขียวอมดำหนักประมาณ 270 กรัม คิดเป็น 0.45% ของกิ่งมะกาแห้ง

2.5.1.2 การสกัดด้วยคลอโรฟอร์ม นำผลสกัดของเอทานอลที่เหลือหลังจากสกัดด้วยเฮกเซนแล้วหนัก 1.1 กิโลกรัม มาสกัดด้วยคลอโรฟอร์มประมาณ 1 ลิตรโดยการกวน แล้วตั้งทิ้งไว้ให้แยกชั้น ใช้กรวยแยกเพื่อแยกสารละลายชั้นล่าง ซึ่งเป็นชั้นคลอโรฟอร์มออก กรอง นำสารละลายที่ได้มากลั่นแยกคลอโรฟอร์มออก นำคลอโรฟอร์มที่กลั่นได้ไปสกัดซ้ำอีก จะได้ผลสกัดของคลอโรฟอร์มเป็นของเหลวหนืดสีเขียวอมดำ หนักประมาณ 50 กรัม คิดเป็น 0.08% ของกิ่งมะกาแห้ง

2.5.1.3 การสกัดด้วย1-บิวทานอล นำผลสกัดของเอทานอลที่เหลือหลังจากสกัดด้วยคลอโรฟอร์มแล้วหนัก 1 กิโลกรัมมาสกัดด้วย 1-บิวทานอลโดยการกวนตั้งทิ้งไว้เพื่อให้แยกชั้น รินสารละลายชั้นบนออก กรอง นำสารละลายที่ได้มากลั่นแยก 1-บิวทานอลออกด้วยเครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน นำ 1-บิวทานอลที่กลั่นได้ไปสกัดซ้ำอีกจนสารละลายไม่มีสี จะได้ผลสกัดของ1-บิวทานอลเป็นของเหลวหนืดสีน้ำตาล-ดำ หนักประมาณ 50 กรัม คิดเป็น 0.08% ของกิ่งมะกาแห้ง เหลือผลสกัดของเอทานอลประมาณ900 กรัม คิดเป็น 1.5% ของกิ่งมะกาแห้ง แล้วนำผลสกัดของเอทานอลมาสกัดต่อด้วยน้ำได้ผลสกัดของน้ำเป็นของเหลวหนืดสีน้ำตาลดำหนักประมาณ 50 กรัม คิดเป็น 0.08% ของกิ่งมะกาแห้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 แสดงการสกัดกิ่งมะกาด้วยเอทานอล

2.5.2 <u>การสกัดด้วยคลอโรฟอร์ม</u> (ดังแสดงในแผนภาพที่ 2)

เนื่องจากผลสกัดของเฮกเซนและผลสกัดของคลอโรฟอร์มจากการสกัดในหัวข้อ 2.5.1 เมื่อนำมาตรวจสอบด้วยทีแอลซีแล้วพบว่ามีองค์ประกอบทางเคมีเหมือนกัน ดังนั้นจึงสกัดกิ่งมะกาด้วยคลอโรฟอร์มโดยตรง ไม่ต้องสกัดตามขั้นตอนดังในหัวข้อ2.5.1

นำกิ่งมะกาแห้งบดละเอียดหนัก 40 กิโลกรัม มาสกัดด้วยคลอโรฟอร์มโดยแช่กิ่งมะกาในคลอโรฟอร์มนาน 3 วัน กรอง นำสารละลายที่ได้มากลั่นแยกคลอโรฟอร์มออก นำคลอโรฟอร์มที่กลั่นได้ไปใช้สกัดครั้งต่อ ๆ ไป ทำเช่นนี้ 4 – 5 ครั้ง จนสารละลายไม่มีสีจะได้ผลสกัดของคลอโรฟอร์ม เป็นของเหลวหนืดสีเขียวอมดำหนักประมาณ240 กรัม คิดเป็น 0.6% ของกิ่งมะกาแห้ง

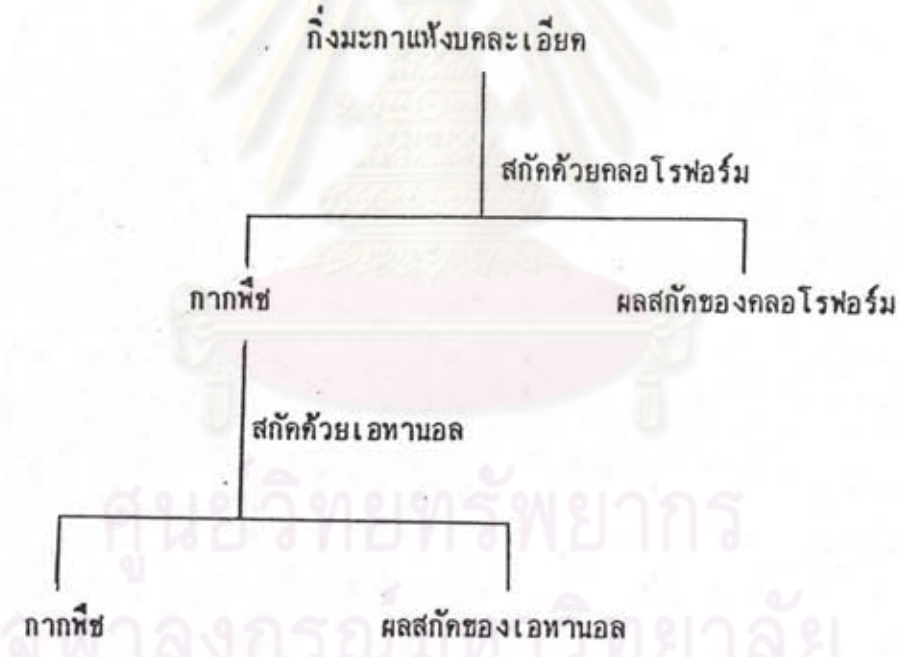

<u>แผนภาพที่ 2</u> แสดงการสกัดกิ่งมะกาด้วยคลอโรฟอร์ม

2.6 <u>การทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาประเภทของสารเคมี</u> (20,21) (ดูรายละเอียดการเตรียมรีเอเจนต์ที่ใช้ในการทดสอบในภาคผนวก ก. หน้า 210)

นำกิ่งมะกาแห้งบดละเอียด 100 กรัมใส่ในขวดรูปกรวยขนาด 500 cm^3 เติม80% เมทานอลลงไปในขวดรูปกรวยให้ท่วมกิ่งมะกา นำมารีฟลักซ์บนเครื่องอังน้ำเป็นเวลา1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น กรอง นำสารละลายที่กรองได้ไปกลั่นลดความดันโดยใช้เครื่องระเหยสุญญากาศแบบหมุน จนได้สารข้นเหนียวสีน้ำตาลดำจำนวน 50 cm^3 เรียกสารที่สกัดได้นี้ว่า ผลสกัดของเมทานอล (methanolic extract) ซึ่งจะใช้สำหรับการทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาประเภทของสารอินทรีย์ 5 ประเภท คือ แอลคาลอยด์ คาร์ดินอกไกลโคไซด์ เฟลโวนอยด์ ซาโปนิน และคูมาริน ซึ่งจะทดสอบตามลำดับดังนี้

2.6.1 <u>การทดสอบหาแอลคาลอยด์</u> (Alkaloid)

<u>ขั้นที่ 1</u> การทดสอบแอลคาลอยด์เบื้องต้น (Preliminary alkaloid test)

นำผลสกัดของเมทานอลมา 25 cm^3 (เทียบเท่าพืชแห้ง 50 กรัม)ใส่ในชามกระเบื้องแล้วระเหยบนเครื่องอังน้ำจนข้นเหนียว เติม 2 M.HCl ประมาณ 15cm^3 ต้มและกวนเป็นเวลา 10 นาที กรอง แบ่งสารละลายรินลงในหลอดทดลอง 6 หลอด ๆ ละ 1 cm^3 (สารละลายที่เหลืออีก 10 cm^3 เก็บไว้ทดสอบขั้นที่ 2) นำไปทดสอบกับรีเอเจนต์ต่อไปนี้ คือ Mayer's, Valser's, Wagner's, Dragendorff's, Kraut's and Marme's reagent สังเกตสีและปริมาณของตะกอน

<u>ขั้นที่ 2</u> การทดสอบแอลคาลอยด์เพื่อยืนยัน (Confirmed alkaloid test)

นำสารละลายที่เหลือจากขั้นที่ 1 มาทำให้เป็นเบสด้วย NH_4OH รินสารละลายทั้งหมดลงในกรวยแยก สกัดด้วยคลอโรฟอร์ม 2 ครั้ง ครั้งละ 10 cm^3 นำชั้นคลอโรฟอร์มทั้ง 2 ครั้ง มารวมกันแล้วระเหยให้งวดบนเครื่องอังน้ำ เติม 2M.HCl 3cm^3 ต้มและกวนเป็นเวลา 5 นาที กรองแบ่งสารละลายเป็น 6 หลอด ๆ ละเท่า ๆ กันเพื่อทดสอบกับรีเอเจนต์ 6 ชนิดเช่นเดียวกับขั้นที่ 1 ส่วนชั้นน้ำแยกไว้ทดสอบขั้นที่ 3 ต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดสอบแอลคาลอยด์ประเภท Quaternary และ/หรือ Amine Oxide Base

นำสารละลายที่เป็นชั้นน้ำในขั้นที่ 2 มาทำให้เป็นกรดด้วย 2 M.HCl กรอง แบ่งสารละลายเป็น 6 หลอด หลอดละเท่า ๆ กัน เพื่อทดสอบกับรีเอเจนต์ทั้ง 6 ชนิด เช่นเดียวกับขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2

ผลการทดสอบแอลคาลอยด์ในกิ่งมะกาแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาแอลคาลอยด์

Reagent	Preliminary Test	Confirmed Test	Quaternary Test
Mayer's	+	+	–
Valser's	+ +	+ +	–
Wagner's	–	–	–
Dragendorff's	+	+	–
Kraut's	+ +	+ +	+ +
Marme's	–	+	–

หมายเหตุ + + + ตะกอนมาก
+ + ตะกอนน้อย
+ ขุ่น
– ไม่มีตะกอนเลย

2.6.2 การทดสอบหาคาร์ดิแอกไกลโคไซด์ (Cardiac glycoside)

นำผลสกัดของเมทานอล 5 cm^3 เติม 10% เลดแอซีเตต 40 cm^3 ต้มให้เดือดเบา ๆ 15 นาที ทำให้เย็นแล้วกรอง สกัดสารละลายที่กรองได้ด้วยคลอโรฟอร์ม 3 ครั้ง ครั้งละ 20 cm^3 รวมชั้นคลอโรฟอร์มทั้ง 3 ครั้ง ทำให้ปราศจากน้ำด้วย anh. Na_2SO_4 กรอง

นำสารละลายที่ได้ไประเหยจนเหลือประมาณ 1 ใน 10 ของปริมาตรเดิม ทำให้เย็น แบ่งใส่หลอดทดลอง 3 หลอด เพื่อนำไปทดสอบหาคาร์ดิแอกไกลโคไซด์ ดังนี้

2.6.2.1 การทดสอบส่วนที่เป็นสเตอรอยด์นิวเคลียส(Liebermann-Burchard reaction) นำสารละลายคลอโรฟอร์มในหลอดที่ 1 มาระเหยจนเกือบแห้ง ทำให้เย็น หยดแอซีติกแอนไฮไดรด์ลงไป 3 หยด เขย่าแล้วค่อยๆหยด conc. H_2SO_4 ให้ไหลไปตามข้างหลอด 1 หยด สังเกตการเปลี่ยนแปลงสีที่เกิดขึ้นทันทีและภายใน 1 ชั่วโมง สีจะเปลี่ยนจาก ชมพู —> ม่วง —> น้ำเงิน —> เขียว

2.6.2.2 การทดสอบส่วนที่เป็น α,β - unsaturated lactone (Kedde's reaction) ระเหยสารละลายคลอโรฟอร์มในหลอดที่ 2 จนเกือบแห้ง หยด Kedde's reagent ลงไป 10 cm^3 และ 1 M. NaOH 2-3 หยด จะได้สีน้ำเงินหรือม่วงอมชมพู

2.6.2.3 การทดสอบส่วนที่เป็นน้ำตาลดีออกซี (Keller-Kiliani reaction) เติม 5% $FeCl_3$ 3 cm^3 ลงในสารละลายหลอดที่ 3 เขย่าให้เข้ากัน เอียงหลอดทดลองแล้วค่อย ๆ ริน conc. H_2SO_4 ให้ไหลไปตามข้างหลอดจะเกิดวงแหวนสีน้ำตาลตรงรอยต่อระหว่างชั้นและสารละลายชั้นบนเป็นสีเขียวอ่อน

การทดสอบต้องได้ผลบวก (positive test) ทั้งสามปฏิกิริยาจึงจะถือว่ามีคาร์ดิแอกไกลโคไซด์

ผลการทดสอบคาร์ดิแอกไกลโคไซด์แสดงไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาคาร์ดิแอกไกลโคไซด์

ปฏิกิริยา	ผลที่สังเกตเห็น
การทดสอบสเตอรอยด์	สารละลายสีเขียวอมน้ำตาล
การทดสอบแลกโทนไม่อิ่มตัวที่แอลฟา - บีตา	สารละลายสีเหลือง
การทดสอบน้ำตาลดีออกซี	สารละลายชั้นบนสีเขียวอ่อน เกิดวงแหวนสีน้ำตาลตำตรงรอยต่อระหว่างชั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.6.3 การทดสอบหาเฟลโวนอยด์ (Flavonoid)

นำผลสกัดของเมทานอล 2.5 cm^3 สกัดด้วยเฮกเซนหลาย ๆ ครั้งจนสารละลายใสไม่มีสี นำของแข็งที่เหลือมาละลายในเมทานอล 10 cm^3 แบ่งใส่หลอดทดลอง 3 หลอด หลอดที่ 1 เป็นหลอดควบคุม (blank control) นำหลอดที่ 2 และ 3 มาทดสอบ ดังนี้

Cyanidin Test นำหลอดที่ 2 มาเติม conc.HCl 0.5 cm^3 เติมแมกนีเซียม 1 – 2 แผ่น สังเกตการเปลี่ยนสี ถ้ามี flavone จะให้สีส้มถึงแดง flavonol ให้สีแดงถึงแดงเลือดนก flavonone ให้สีแดงเลือดนกถึงม่วงแดง แต่ chalcone และ aurone ไม่ให้สีกับวิธีทดสอบนี้ เติมน้ำ 2 cm^3 และ 1-ออกทานอล 1 cm^3 เขย่าแรง ๆ ทิ้งไว้ให้แยกชั้น สังเกตสีในชั้น 1-ออกทานอลและชั้นน้ำ ถ้ามีเฟลโวนอยด์อิสระจะให้สีในชั้น 1-ออกทานอลซึ่งอยู่ชั้นบน แต่ถ้าเป็นไกลโคไซด์ของเฟลโวนอยด์จะให้สีในชั้นน้ำซึ่งอยู่ชั้นล่าง

Leucoanthocyanin Test นำหลอดที่ 3 มาเติม conc.HCl 0.5 cm^3 อุ่นบนเครื่องอังน้ำ 5 นาที สังเกตสี ถ้ามีเฟลโวนอยด์จะให้สีม่วงแดง

ผลการทดสอบหาเฟลโวนอยด์ แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาเฟลโวนอยด์

ปฏิกิริยา	ผลที่สังเกตเห็น
Cyanidin Test	ชั้น 1-ออกทานอล สีน้ำตาลอ่อน ชั้นน้ำ สีน้ำตาลอ่อนเช่นกัน
Leucoanthocyanin Test	สารละลายสีส้มแดง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.6.4 การทดสอบหาซาโปนิน (Saponin)

2.6.4.1 การทดสอบฟอง นำกิ่งมะกาแห้งที่บดละเอียด 0.1 กรัมใส่ในหลอดทดลอง เติมน้ำกลั่น 5 cm^3 แล้วต้มบนเครื่องอังน้ำ 5 นาที กรอง ขณะร้อนปล่อยให้เย็น เขย่าสารละลายที่ใสอย่างแรงนาน 1 นาที สังเกตผลนาน 20 นาที เติม dil.H_2SO_4 1 cm^3 ต้ม 5 นาที ปล่อยให้เย็น เขย่าแรง ๆ 1 นาที บันทึกผล

2.6.4.2 การทดสอบสี นำผลสกัดของเมทานอลมา 5 cm^3 เติม dil.H_2SO_4 10 cm^3 เขย่า ต้มประมาณ 15 นาที ปล่อยให้เย็น สกัดด้วยคลอโรฟอร์ม 15 cm^3 แยกชั้นคลอโรฟอร์ม มาเติม anh. Na_2SO_4 เล็กน้อย กรอง ระเหยให้งวดปล่อยให้เย็นแล้วเติมแอซีติกแอนไฮไดรด์ 3 หยด เขย่า ค่อย ๆ หยด conc. H_2SO_4 1หยด ให้ไหลไปตามข้าง ๆ หลอด สังเกตสีที่เปลี่ยนทันที และสังเกตจนครบ 1 ชั่วโมง ถ้ามีสเตอรอยด์ซาโปเจนินจะให้สีน้ำเงินหรือสีเขียวแกมน้ำเงิน ถ้ามีไตรเทอร์พีนอยด์ซาโปเจนินจะให้สีแดง ชมพูหรือม่วง ผลการทดสอบซาโปนิน แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาซาโปนิน

ปฏิกิริยา	ผลที่สังเกตเห็น
การทดสอบฟอง	ไม่มีฟองเกิดขึ้น
การทดสอบสี	สารละลายสีม่วงแดง

2.6.5 การทดสอบหาสารจำพวกคูมาริน (Coumarin)

นำกิ่งมะกาแห้งที่บดละเอียด 3 กรัม ใส่ในขวดรูปกรวยขนาด 50 cm^3 ทำให้ชื้นด้วยน้ำกลั่นคลุมปากขวดรูปกรวยด้วยกระดาษกรองวงกลม ซึ่งทำให้ชื้นด้วย 1 M. NaOH คลุมปากขวดให้มั่นคงอีกชั้นหนึ่ง ด้วยอลูมิเนียมแผ่นบาง นำขวดรูปกรวยไปตั้งบนเครื่องอังน้ำเป็นเวลา 20 นาที

นำกระดาษกรองไปวางใต้รังสีอัลตราไวโอเลต สังเกตการเรืองแสงเป็นวงกลมที่เกิดขึ้น เมื่อฉายรังสีอัลตราไวโอเลตนานประมาณ 10 นาที

ผลการทดสอบคูมาริน พบว่ากระดาษกรองไม่เรืองแสง

2.6.6 <u>การทดสอบหาสารจำพวกแทนนิน</u> (Tannin)

นำกิ่งมะกาแห้งที่บดละเอียด 5 กรัมมาเติม 5% เมทานอล 50 cm^3 รีฟลักซ์บนเครื่องอังน้ำเป็นเวลา 1 ชั่วโมง กรอง นำสารละลายที่ได้มาระเหยให้แห้งสนิท ละลายผลสกัดแห้งด้วยน้ำกลั่น 50 cm^3 ใช้ความร้อนช่วยด้วย กรองผ่านกรวยบุคเนอร์ด้วยวิธีกรองดูด ถ้าต้องการให้ผลสกัดใสควรเติม 10% NaCl 4 – 5 หยด เพื่อ salting out สารประกอบอื่นที่ไม่ใช่แทนนิน กรองถ้าขุ่น แบ่งใส่หลอดทดลอง 8 หลอด เพื่อตรวจหาแทนนินและพอลีฟีนอล

หลอดที่ 1 : เป็นหลอดควบคุม สำหรับเปรียบเทียบสีและตะกอน

หลอดที่ 2 : เติมสารละลายเจลาติน 2–3 หยด สังเกตตะกอนขุ่นขาวที่เกิดขึ้น

หลอดที่ 3 : เติมสารละลายผสมเจลาตินกับเกลือ 2–3 หยด สังเกตตะกอนขุ่นขาวที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับหลอดที่ 2

หลอดที่ 4 : เติม 1% $FeCl_3$ 2–3 หยด สังเกตการเปลี่ยนแปลงสีและตะกอนที่เกิดขึ้น

หลอดที่ 5 : เติมน้ำโบรมีน 5–6 หยด สังเกตตะกอนสีเนื้อที่เกิดขึ้น

หลอดที่ 6 : ทดสอบ formalin-HCl โดยการเติม 40% formalin 3 หยด และ 10% HCl 6 หยด ต้มบนเครื่องอังน้ำ 1–2 นาที สังเกตตะกอนสีแดงของ phlobaphene ที่เกิดขึ้น ตะกอนนี้ไม่ละลายในน้ำร้อน แอลกอฮอล์หรือ 5% KOH

หลอดที่ 7 : ทดสอบ vanillin-HCl โดยรินสารละลายจากหลอดที่ 7 ลงในชามกระเบื้องระเหยให้แห้งบนเครื่องอังน้ำ เติม vanillin reagent 1 cm^3 และ conc.HCl 1 หยด สังเกตผล ถ้าได้สีแดงเลือดนกแสดงว่ามี phloroglucinol nucleus

หลอดที่ 8 : เติมน้ำปูนใส 5 cm^3 สังเกตตะกอน ถ้ามีสีเหลืองน้ำเงินเทา (blue – grey color) แสดงว่ามี gallonucleus

ผลการทดสอบแทนนิน แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาแทนนิน

รีเอเจนต์	ผลที่สังเกตเห็น
หลอดควบคุม	สารละลายสีน้ำตาลอ่อน
เจลาติน	ตะกอนเบา สีน้ำตาลอ่อน
เจลาตินกับเกลือ	ตะกอนเบา สีน้ำตาลอ่อน
1% $FeCl_3$	ตะกอนสีน้ำเงินดำ
น้ำโบรมีน	ตะกอนสีน้ำตาลอ่อน
formalin - HCl	ตะกอนสีน้ำตาล
vanillin - HCl	สารละลายสีแดงสด
น้ำปูนใส	ตะกอนสีน้ำตาล

2.7 การทดสอบฤทธิ์ทางชีวภาพ (Bioassay Experiment) (ดูรายละเอียดวิธีการทดสอบในภาคผนวก ข.หน้า 213)

2.7.1 การศึกษาความสามารถในการต่อต้านการกินของด้วงงวงฝ้าย (Boll Weevil Antifeedant Studies)

ผลการทดสอบความสามารถในการต่อต้านการกินของด้วงงวงฝ้าย แสดงในตารางที่ 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบฤทธิ์ต่อต้านการกินของด้วงงวงฝ้าย ของผลสกัดของตัวทำละลายต่าง ๆ

ตัวทำละลายที่ใช้สกัด	น้ำหนัก (มิลลิกรัม)	ฤทธิ์ต่อต้านการกินของด้วงงวงฝ้าย % T/C	Boll Weevil % การยับยั้ง
เฮกเซน	10	81	19
	20	76	24
	30	66	34
คลอโรฟอร์ม	10	71	29
	20	65	35
	30	60	40
เอทานอล	10	20	80
	20	19	81
	30	0	100
น้ำ	10	41	59
	20	29	71
	30	22	78

หมายเหตุ % T/C = $\frac{\text{จำนวนรูบนกระดาษที่มีสารทดสอบ}}{\text{จำนวนรูบนกระดาษควบคุม}} \times 100$

ถ้า % T/C เท่ากับ 0 แสดงว่ามีความสามารถในการต่อต้านทั้งหมด

ถ้า % T/C มากกว่า 0 แสดงว่ามีความสามารถในการเลี้ยงด้วงงวงฝ้าย

% การยับยั้ง (% inhibition) = 100 - % T/C

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.7.2 การศึกษาความสามารถในการต่อต้านเชื้อราและเชื้อแบคทีเรีย

(Antifungal and Antibacterial Studies)

ผลการทดสอบความสามารถในการต่อต้านเชื้อราและเชื้อแบคทีเรีย แสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบฤทธิ์การต่อต้านเชื้อราและแบคทีเรียของผลสกัดของตัวทำละลายต่าง ๆ

ตัวทำละลายที่ใช้สกัด	ฤทธิ์ต่อต้านเชื้อรา			ฤทธิ์ต่อต้านเชื้อแบคทีเรีย Xc
	P	R	H	
น้ำ	-	-	-	45 %
เอทานอล	-	-	-	37 %
คลอโรฟอร์ม	-	-	-	91 %
เฮกเซน	-	-	-	-

เชื้อรา P = Pythium ultimum

R = Rhizoctonia solani

H = Helminthosporium teres

เชื้อแบคทีเรีย Xc = Xanthramonas campestrous

หมายเหตุ ความสามารถในการต่อต้านเชื้อราและเชื้อแบคทีเรียจะรายงานในรูป % T/C

$$\% \text{ T/C} = \frac{\text{รัศมีของโซนที่มีการยับยั้งเนื่องจากสารทดสอบ (mm)}}{\text{รัศมีของโซนที่มีการยับยั้งเนื่องจากตัวควบคุม (mm)}} \times 100$$

ถ้า % T/C เท่ากับ 100 แสดงว่า สามารถต่อต้านเชื้อราและเชื้อแบคทีเรียได้ดี

ถ้า % T/C เท่ากับ 0 แสดงว่า ไม่สามารถต่อต้านเชื้อราและเชื้อแบคทีเรีย

2.8 การทดสอบเบื้องต้นเพื่อหาชนิดของน้ำตาล (22) (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค. หน้า 215)

ผลการทดสอบเพื่อหาชนิดของน้ำตาลแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์หาชนิดของน้ำตาลในผลสกัดของน้ำ

ปฏิกิริยา	ผลที่สังเกตเห็น	สรุป
Molisch's Test	สารละลายแยกเป็น 2 ชั้น ชั้นบนสีน้ำตาล ชั้นล่างสีม่วงอมเขียว รอยต่อเป็นวงแหวนมีสีม่วง	เป็นน้ำตาล หรือคาร์โบไฮเดรต
Selivanoff's Test	สารละลายสีแดง	เป็นน้ำตาล ketose
Aniline Acetate Test	สารละลายสีน้ำตาลอมส้ม	ไม่เป็นน้ำตาลเพน - โทส
Tollens' Test	ได้แผ่นเงินฉาบข้างหลอด (silver mirror)	เป็นมอโนแซ็กคาไรด์ หรือไดแซ็กคาไรด์ ประเภทรีดิวซ์
Benedict's Test	ตะกอนสีแดงอิฐ	เป็นมอโนแซ็กคาไรด์ หรือไดแซ็กคาไรด์
Barfoed's Test	ตะกอนสีแดงอิฐ เกิดในเวลาใกล้เคียงกับกลูโคส	เป็นมอโนแซ็กคาไรด์
Osazone Formation	ผลึกสีเหลือง สลายตัวที่ 205-208 °C ตรงกับ Glucosazone เมื่อหาจุดหลอมเหลวผสมพบว่าคงเดิม และเมื่อทำทีแอลซีเปรียบเทียบกัน พบว่ามี R_f เท่ากันคือ 0.46 (ซิลิกาเจล / เมทานอล)	อาจเป็นกลูโคส

เมื่อนำผลสกัดของน้ำไปทำเปเปอร์โครมาโทกราฟี ตามวิธีในหัวข้อ 2.4.3 ผลที่ได้แสดงไว้ในรูปที่ 1 ดังนี้

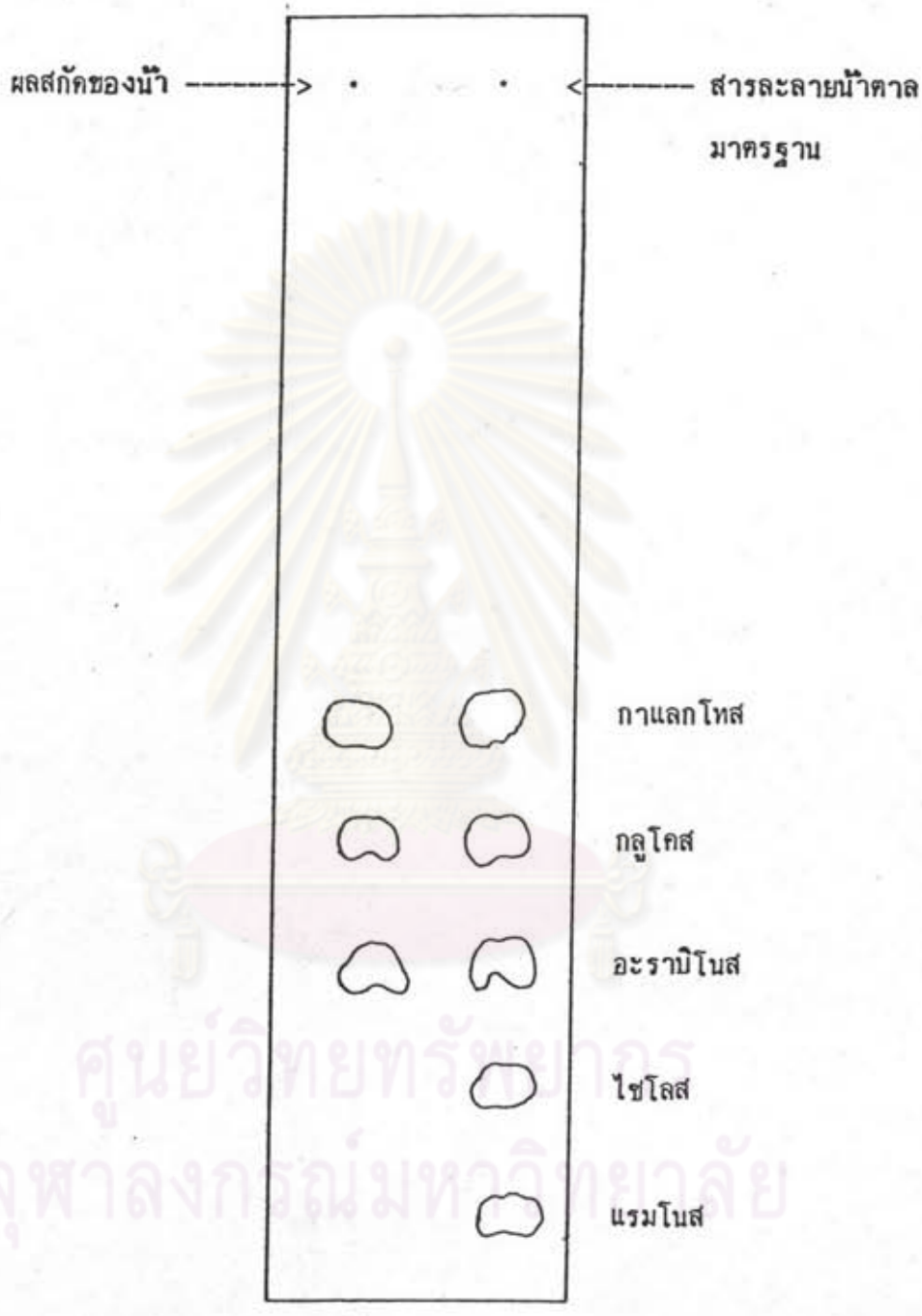

รูปที่ 1 เปเปอร์โครมาโทแกรมของผลสกัดของน้ำเปรียบเทียบกับสารละลายน้ำตาลมาตรฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นำผลสกัดของน้ำไปบันทึก retention time ด้วยเครื่องเอชพีแอลซี (high performance liquid chromatography , HPLC) เทียบกับสารละลายน้ำตาลมาตรฐาน ผลที่ได้แสดงในรูปที่ 2, 3 และตารางที่ 12, 13 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 Retention time ของน้ำตาลมาตรฐาน

Retention time	น้ำตาลมาตรฐาน
3.16	แรมโนส
3.62	ไซโลส
4.41	อะราบิโนส
5.09	กลูโคส
5.46	กาแลกโทส
7.04	ซูโครส
8.54	มอลโทส

ตารางที่ 13 Retention time ของผลสกัดของน้ำ

Retention time	น้ำตาล	ปริมาณ %
4.43	อะราบิโนส	43.43
5.04	กลูโคส	32.96
5.59	กาแลกโทส	23.61

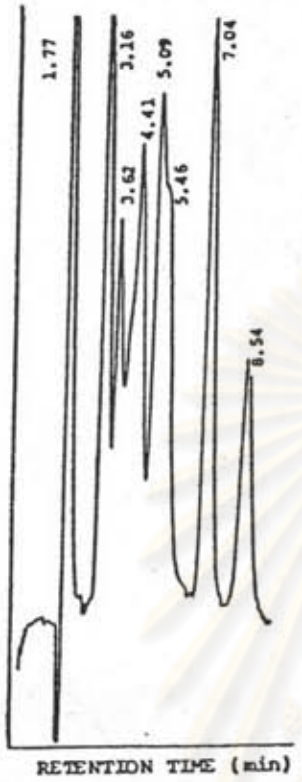

รูปที่ 2 เอชพีแอลซีโครมาโทแกรมของสารละลายน้ำตาล มาตรฐาน

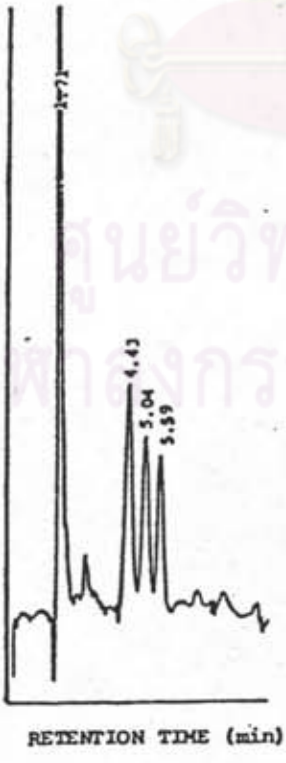

รูปที่ 3 เอชพีแอลซีโครมาโทแกรมของผลสกัดของน้ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.9 การวิเคราะห์หาธาตุในผลสกัดของน้ำ

นำผลสกัดของน้ำมาวิเคราะห์หาธาตุด้วยเครื่อง X - ray fluorescent spectrometer ผลการวิเคราะห์พบธาตุ โพแทสเซียม และคลอรีน

2.10 การวิเคราะห์หากรดแอมิโนในผลสกัดของน้ำ

นำผลสกัดของน้ำ 0.02 กรัม มาวิเคราะห์หากรดแอมิโนด้วยเครื่อง amino acid analyzer ผลการวิเคราะห์ แสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์หากรดแอมิโนในผลสกัดของน้ำ

กรดแอมิโน	ความเข้มข้น (ไมโครโมล/กรัม)
Alanine	6.30
ɣ - Aminobutyric	5.37
Ammonia	78.95
Arginine	2.23
Glycine	0.28
Isoleucine	1.57
Leucine	1.26
Phenylalanine	0.60
Proline (440)	56.87
Threonine	1.76
Tyrosine	0.95

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.11 การแยกสารโดยคอลัมน์โครมาโทกราฟี

นำผลสกัดของเฮกเซน จากหัวข้อ 2.5.1.1 และผลสกัดของคลอโรฟอร์มจากหัวข้อ 2.5.1.2 และ 2.5.2 มารวมกัน ได้ผลสกัด 560 กรัม แบ่งมาทำคอลัมน์โครมาโทกราฟี 7 คอลัมน์ ๆ ละ 80 กรัม

นำผลสกัดของกิ่งมะกา 80 กรัม มาคนกับคลอโรฟอร์ม 10 cm^3 และคลุกกับซิลิกาเจล 60 Art 7734 ประมาณ 50 กรัม ให้เข้ากันจนร่วน แล้วนำไปแยกสารต่าง ๆ ด้วยคอลัมน์ที่บรรจุซิลิกาเจล 800 กรัมไว้แล้วตามวิธีในหัวข้อ 2.6.1 ชะคอลัมน์ด้วยตัวทำละลายเรียงตามลำดับดังนี้คือ เฮกเซน ตัวทำละลายผสมระหว่างเฮกเซน : คลอโรฟอร์ม ในอัตราส่วน (โดยปริมาตร) 19:1, 9:1, 17:3, 3:1, 3:2, 2:3, 1:4, คลอโรฟอร์ม, ตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์ม : เมทานอล ในอัตราส่วน (โดยปริมาตร) 19:1, 3:1, 1:1, 1:3, เมทานอล เก็บสารละลายที่ได้จากการชะไว้ในขวดก้นกลมครั้งละประมาณ 750 cm^3 นำแต่ละขวดไปกลั่นแยกตัวทำละลายออกจนเหลือประมาณ 20 cm^3 เทใส่ในขวดรูปกรวยขนาด 50 cm^3 ระเหยไล่ตัวทำละลายบนเครื่องอังน้ำจนเกือบแห้ง และตรวจสอบสิ่งที่แยกได้ในแต่ละขวดว่ามีองค์ประกอบทางเคมีเหมือนกันหรือไม่ โดยใช้ทีแอลซี ขวดที่ให้ทินแลร์โครมาโทแกรมเหมือนกันนำมารวมกัน

ผลสกัดที่เหลืออีก 480 กรัม นำมาทำการแยกเช่นเดียวกันกับที่กล่าวแล้วข้างต้นและทำทีแอลซีเปรียบเทียบสารที่แยกได้ที่เหมือนกัน นำมารวมกัน

ผลการแยกสาร แสดงไว้ในตารางที่ 15

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 การแยกผลสกัดของเฮกเซนและคลอโรฟอร์มโดยคอลัมน์โครมาโทกราฟี

ตัวชะ	ขวดลำดับที่	ลักษณะสาร	น้ำหนักสาร (กรัม)
เฮกเซน	1 - 3	น้ำมันสีเหลืองเข้ม และของแข็งแผ่นวาวสีขาว	6.36
	4 - 9	น้ำมันสีเหลือง	1.86
	10 - 15	น้ำมันสีเหลือง และของแข็งคล้ายเทียนไข	0.71
	16 - 18	น้ำมันสีเหลือง และของแข็งคล้ายเทียนไข	0.78
	19 - 25	น้ำมันสีเหลือง และของแข็งแผ่นวาวรวมเป็นกระจุก	5.65
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน 1:19 (โดยปริมาตร)	26 - 30	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งผงละเอียดวาว สีขาว	5.7
	31 - 39	น้ำมันสีเหลืองเข้ม	6.45
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน	40 - 41	น้ำมันสีเหลืองเข้ม และของแข็งรูปเข็ม	6.21
1:9 (โดยปริมาตร)	42 - 46	น้ำมันสีเหลืองเข้ม และของแข็งรูปเข็มวาว สีขาว	7.40
	47	น้ำมันสีส้ม และของแข็งรูปเข็มวาว สีขาว	5.67
	48 - 49	น้ำมันสีส้มแดง และของแข็งรูปเข็มวาว สีขาว	5.42
	50 - 52	น้ำมันสีส้มอ่อน และของแข็งผงวาว สีขาว	7.48

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวชะ	ขวดลำดับที่	ลักษณะสาร	น้ำหนักสาร (กรัม)
	53 - 67	น้ำมันสีส้มอ่อน และของแข็งผงวาว สีขาว	7.26
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน	68 - 73	น้ำมันสีส้มอ่อน	9.75
3:17 (โดยปริมาตร)	74 - 79	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งผง ละเอียดสีขาว	18.71
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน	80 - 81	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งผง	2.81
1:3 (โดยปริมาตร)		ละเอียดสีขาว	
	82 - 85	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งรูป เข็มวาว สีขาว	14.13
	86 - 91	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งรูป เข็มวาว สีขาว	21.13
	92 - 95	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งรูป เข็มวาว สีขาว	7.41
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน	96 -108	น้ำมันสีเหลืองอ่อน และของแข็งรูป	15.21
2:3 (โดยปริมาตร)		เข็มวาว สีขาว	
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน	109-115	น้ำมันสีเขียวอมดำ และของแข็งแผ่น	14.45
3:2 (โดยปริมาตร)		สีขาว เบา	
คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน	116-119	น้ำมันสีเหลืองอ่อน	2.88
4:1 (โดยปริมาตร)	120-125	น้ำมันสีน้ำตาล	15.23
คลอโรฟอร์ม	126-138	น้ำมันสีเขียวใบไม้	7.10
เมทานอล:คลอโรฟอร์ม	139	น้ำมันสีดำ และของแข็งผลละเอียด	42.92
1:19 (โดยปริมาตร)		วาว สีเหลืองอ่อน และรูปเข็มสี-เหลืองเข้ม	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวชะ	ชวดลำดับที่	ลักษณะสาร	น้ำหนักสาร (กรัม)
	140–150	น้ำมันสีดำ และของแข็งเป็นคราบสี-ขาว ลอยอยู่	60.01
เมทานอล:คลอโรฟอร์ม 1:3 (โดยปริมาตร)	151–160	น้ำมันสีดำ	21.06
เมทานอล:คลอโรฟอร์ม 1:1 (โดยปริมาตร)	161–170	น้ำมันสีน้ำตาลดำ	10.3
เมทานอล:คลอโรฟอร์ม 3:1 (โดยปริมาตร)	170–180	น้ำมันสีน้ำตาลดำ	8.97
เมทานอล	181–183	น้ำมันสีน้ำตาลดำ	8.89

2.12 <u>การแยกสารที่ได้จากคอลัมน์โครมาโทกราฟีในชวดลำดับที่ 42–46</u>

นำสารในชวดลำดับที่ 42–46 ซึ่งมีของแข็งรูปเข็มปนกับรูปแห่งในน้ำมัน สีเหลืองมาแยกน้ำมันออกด้วยเอทิลแอซีเตต นำของเข็งที่ได้มาตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลาย ๆ ครั้ง ได้สารทั้งหมด 4.45 กรัม คิดเป็นร้อยละ0.79 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม เมื่อทดสอบด้วยทีแอลซีพบว่าให้ 2 จุด มีค่า R_f เท่ากับ 0.82 และ 0.68 (ซิลิกาเจล / คลอโรฟอร์ม)

นำสารที่ได้จากการตกผลึกแล้วจำนวน 0.60 กรัม มาทำคอลัมน์โครมาโทกราฟีข้าตามวิธีในหัวข้อ 2.11 โดยใช้ซิลิกาเจล 7024-5 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 40 μm หนัก 18 กรัม (อัตราส่วน 1:30) โดยใช้คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 cm ชะคอลัมน์ด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเฮกเซนในอัตราส่วน (โดยปริมาตร) 1:19, 1:9, 3:7, 1:4, 1:1 เก็บสารละลายที่ได้จากการชะไว้ในชวดรูปกรวยครั้งละประมาณ 50 cm^3 นำแต่ละ

ขวดไประเหยเอาตัวทำละลายออกจนเกือบแห้งบนเครื่องอังน้ำ ตรวจสอบสารที่แยกได้ในแต่ละขวดว่ามีองค์ประกอบทางเคมีเหมือนกันหรือไม่โดยใช้ทีแอลซี ขวดที่ให้ทินแลร์โครมาโทแกรมเหมือนกันนำมารวมกัน ผลจากการแยกสารแสดงไว้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 การแยกสารประกอบในขวดลำดับที่ 42-46 ด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟีช้า

ตัวชะ	ขวดลำดับที่	ลักษณะสาร	น้ำหนักสาร (กรัม)
คลอโรฟอร์ม : เฮกเซน 1:19 (โดยปริมาตร)	1-8	คราบสีขาว	0.002
คลอโรฟอร์ม : เฮกเซน 1 : 19	9-15	คราบสีขาว	0.003
คลอโรฟอร์ม : เฮกเซน 1 : 7	16.26	คราบสีขาว	0.006
คลอโรฟอร์ม : เฮกเซน 3 : 7	27-35	คราบสีขาว	0.005
คลอโรฟอร์ม : เฮกเซน 1 : 4	36-38	ของแข็งรูปเข็มสีขาว วาว	0.01
	39-45	ของแข็งรูปเข็มสีขาว วาว	0.25
	46-48	คราบสีขาว	0.002
คลอโรฟอร์ม : เฮกเซน 1 : 1	49-55	คราบสีขาว	0.004

จากการแยกโดยคอลัมน์โครมาโทกราฟีช้าปรากฏว่า ได้สารในขวดลำดับที่ 36-38 มีค่า R_f เท่ากับ 0.82 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) แต่สารในขวดลำดับที่ 39-45มีค่า R_f 0.82 และ 0.68

นำสารที่แยกจากคอลัมน์โครมาโทกราฟีซ้ำในขวดลำดับที่ 39-45 มาตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง เมื่อทดสอบด้วยทีแอลซีพบว่ายังคงมีสารปนกัน 2 ชนิด ซึ่งให้ค่า R_f คงเดิมคือ เท่ากับ 0.82 และ 0.68 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) ได้สารทั้งหมด 0.23 กรัม จึงนำมาแยกสารให้บริสุทธิ์โดยพีทีแอลซี ดังนี้

นำผลึกที่ได้หนัก 0.23 กรัมมาละลายในคลอโรฟอร์ม 5 cm^3 แล้วแยกออกจากกันให้บริสุทธิ์ด้วยพีทีแอลซีตามวิธีในหัวข้อ 2.4.3 ใช้ตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์ม และเฮกเซนในอัตราส่วน 1:1 ตรวจหาตำแหน่งของสารด้วย 20% H_2SO_4 ก่อนแล้วจึงนำซิลิกาเจลในแต่ละแถบมาสกัดสารออกด้วยคลอโรฟอร์ม นำสารละลายที่สกัดได้มาระเหยให้งวด แล้วทำพีทีแอลซีซ้ำ ทำเช่นนี้ 5 ครั้ง จนแยกได้สารบริสุทธิ์ คือ สารประกอบที่มีค่า R_f 0.82 หนัก 0.04 กรัม สารประกอบที่มีค่า R_f เท่ากับ 0.68 หนัก 0.13 กรัม

2.13 องค์ประกอบทางเคมีในกิ่งมะกา

2.13.1 สาร 1

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 1-3 มีสารลักษณะเป็นแผ่นวาว สีขาวปนอยู่ในน้ำมันสีเหลืองเข้ม แยกน้ำมันออกโดยล้างด้วยเอทิลแอซีเตต แล้วนำของแข็งมาตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกรูปเข็มเล็กๆสีขาว ถ้าตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างเฮกเซนและเอทิลแอซีเตตจะได้ผลึกแผ่นวาว สีขาว หนัก 2.28 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม มีจุดหลอมเหลว 61.5-64.5 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตต เฮกเซน ไม่ละลายในเมทานอล เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.65 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน เท่ากับ 1:19) กำหนดให้เป็น สาร 1

IR (KBr), ν_{max} (cm^{-1}) 2920, 2850(st), 1465, 1475, 1380(wk), 730,720 (wk)

MS m/e 464(M^+), 436, 422, 408, 394, 380, 57 (base peak)

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.88 (t), 1.25 (s)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 14.14, 22.70, 29.36, 29.74, 31.96

การวิเคราะห์สาร 1 โดยเทคนิคจีแอลซี (gas - liquid chromatography, GLC) ทำได้โดยการปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ดังนี้ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 5% Apizalon-L บน SW 60/80 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด (injector temerature) 320°C อุณหภูมิคอลัมน์ (column temperature) 315°C อุณหภูมิอุปกรณ์ตรวจวัด (detector temperature) 320°C ใช้ N_2 เป็นแก๊สพาหะ (carrier gas) อัตราการไหลของ N_2 (N_2-flow rate) 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 (H_2-flow rate) 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ (air -flow rate) 500 ml/min ใช้ FID (flame ionization detector) เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ละลายสาร 1 ในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายของสาร 1 เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 2.87, 3.56, 4.50, 5.61, 7.09, 8.89 และ 11.23 นาที

นำแอลเคนโซ่ตรงยาว คือ tetracosane ($C_{24}H_{50}$), octacosane ($C_{28}H_{58}$), triacontane ($C_{30}H_{62}$) และ dotriacontane ($C_{32}H_{66}$) มาละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายดังกล่าวเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะเดียวกับสาร 1 พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 1.54, 3.60, 5.65, 9.00 นาที ตามลำดับ

2.13.2 สาร 2

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 10-15 มีสารของแข็งลักษณะคล้ายเทียนไขปนอยู่ในน้ำมันสีเหลืองอ่อน เมื่อแยกน้ำมันออกด้วยเอทิลแอซีเตตแล้วนำของแข็งมาตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและแอซีโตนหลายๆครั้ง ได้ของแข็งคล้ายเทียนไข หนัก 0.29 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม จุดหลอมเหลว 84.0-87.0°C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตตและเฮกเซน ไม่ละลายในแอซีโตนและเมทานอล กำหนดให้เป็นสาร 2

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 2900, 2830 (st), 1730 (st), 1470, 1460 (st), 1180 (st), 730, 720 (st)

2.13.3 สาร 3

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 19-25 มีสารลักษณะเป็นแผ่นวาว สีขาว รวมกันเป็นกระจุก ปนอยู่ในน้ำมันสีเหลือง แยกน้ำมันออกด้วยเอทิลแอซีเตต แล้วนำของแข็งมาตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและแอซีโตนหลายๆครั้ง ได้ผลึกเป็นแผ่นวาว สีขาว หนัก 0.169 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม จุดหลอมเหลว 93.0-95.0 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตต เฮกเซน ไม่ละลายในเมทานอล เมื่อทำทีแอลซี พบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.65 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม: เฮกเซน เท่ากับ 1:4) กำหนดให้เป็น สาร 3

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3070, 3020, 2920 (st), 2850 (st), 1735 (st), 1650 (wk), 1475, 1465 (st), 1380, 1375 (md), 1180 (md), 730, 720 (wk)

MS m/e 652 (M^+), 638, 396 (base peak), 394, 382, 256, 255, 213, 85, 71, 57, 43

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.68, 0.87, 1.02, 1.25, 1.55 (s), 1.26 (t), 4.60 (b), 5.08 (t), 5.38 (d)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 11.86-56.72, 73.67, 122.54, 129.37, 138.31, 139.77, 173.25

2.13.4 สาร 4

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 40-41 มีสารลักษณะเป็นผลึกรูปเข็มวาว สีขาว ปนอยู่ในน้ำมันสีเหลืองเข้ม แยกน้ำมันออกโดยล้างด้วยเอทิลแอซีเตตที่เย็น ตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกรูปเข็มวาว สีขาว หนัก 1.72 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.31 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม มีจุดหลอมเหลว 155.0-157.0 °C เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f 0.7 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) กำหนดให้เป็นสาร 4

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3060, 3040 (wk), 2950 (st), 2860 (st), 1710 (st), 1645 (wk), 1450 (md), 1370, 1360 (st), 885 (md)

MS m/e 452 (M^+), 311 (base peak), 271, 257, 245

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.66-2.01, 4.67, 5.30

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 14.41-53.42, 109.43, 116.37, 147.08, 150.17, 152.33, 217.18

การวิเคราะห์ด้วยจีแอลซีภายใต้ภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ คือ คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 300 °C อุณหภูมิคอลัมน์ 270 °C อุณหภูมิอุปกรณ์ตรวจวัด 300 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สหาหะ อัตราการไหลของ N_2 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ละลายสาร 4 ในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายของสาร 4 เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะดังกล่าว พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 14.29 และ 17.62 นาที

การวิเคราะห์ด้วยเอชพีแอลซีภายใต้ภาวะของเครื่องโครมาโทกราฟ คือ คอลัมน์ชนิด Lichrosorb 5 Si 100 ความยาว 25 cm เส้นผ่าศูนย์กลาง 4.6 mm ใช้เอทานอล:เฮกเซน (0.15:99.85) เป็นตัวชะ อัตราการไหล 1.6 ml/min ความดัน 2000 psi อุปกรณ์ตรวจวัด UV 232 nm

ละลายสาร 4 ด้วยเฮกเซน ฉีดสารละลายเข้าไปในเครื่องโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะดังกล่าว พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 4.06 และ 6.97 นาที

2.13.5 <u>สาร 5</u>

จากตารางที่ 16 ขวดลำดับที่ 36-38 มีสารลักษณะเป็นเข็มวาว สีขาว ตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกรูปเข็มวาว สีขาว หนัก 0.20 กรัม คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของสารตั้งต้นที่นำมาทำคอลัมน์โครมาโทกราฟีข้าว จุดหลอมเหลว 258.0- 260.0 °C เมื่อทำทีแอลซีพบว่า มีค่า R_f เท่ากับ 0.82 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตท เฮกเซน ไม่ละลายในเมทานอล กำหนดให้เป็นสาร 5

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 2900, 2850 (st), 1710 (st), 1460 (md), 1380 (st)

MS m/e 426 (M^+), 411, 341, 302, 274, 273, 247, 218, 205, 191, 163

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.72, 0.84, 0.87, 0.92, 0.95, 1.01, 1.05, 1.18 (s,21H), 0.84 (d,3H), 1.2-1.62 (m,23H), 2.37 (m,3H)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 6.83-59.54, 213.12

ผลการวิเคราะห์ธาตุ พบ C 84.68 %, H 12.04 %

การคำนวณสำหรับ $C_{30}H_{50}O$ ได้ C 84.51 %, H 11.74 %

2.13.6 สาร 6

จากการทำพีทีแอลซี ตามหัวข้อ 2.12 แยกได้สารที่มีค่า R_f เท่ากับ 0.68 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) นำมาตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกสี่เหลี่ยมแบนวาว สีขาว หนัก 0.13 กรัม คิดเป็นร้อยละ 21.6 ของสารตั้งต้นที่นำมาทำคอลัมน์โครมาโทกราฟีซ้ำ จุดหลอมเหลว 278.0-280.0 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตต เฮกเซน เมทานอล กำหนดให้เป็น สาร 6

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3495 (md), 2950, 2850 (st), 1450, 1385 (md)

MS m/e 428 (M^+), 413, 304, 275, 273, 249, 233, 218, 207, 205, 195, 193, 165

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.86, 0.97, 0.99, 1.17 (s,24H), 1.26-1.65 (m,27H), 3.72 (s,1H)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 11.59-61.38, 72.76

ผลการวิเคราะห์ธาตุ พบ C 84.30 %, H 12.57 %

การคำนวณสำหรับ $C_{30}H_{52}O$ ได้ C 84.11 %, H 12.15 %

2.13.7 สาร 7

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 50-52 มีสารลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาวในน้ำมันสีส้มอ่อน แยกน้ำมันออกด้วยเอทิลแอซีเตต นำของแข็งมาตกผลึกด้วยเฮกเซนหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผงละเอียดวาว สีขาวเบา หนัก 3.5 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของผลสกัดของ

คลอโรฟอร์ม จุดหลอมเหลว 81.0-84.0°C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างใน เฮกเซน เอทิลแอซีเตต ไม่ละลายในเมทานอล เมื่อทำทีแอลซี พบว่า มีค่า R_f เท่ากับ 0.5 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) กำหนดให้เป็น สาร 7

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3600-3200 (wk), 2910, 2850(st), 1475, 1460 (wk), 1060 (wk), 730, 720 (wk)

MS m/e 448, 434, 420, 406, 392, 378, 364, 99, 85, 71, 57 (base peak), 43

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.93 (m), 1.25 (s), 1.57 (s), 3.67 (m)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 14.09, 22.64, 25.73, 29.42, 29.69, 31.91, 32.83, 63.11

การวิเคราะห์สาร 7 ด้วยเทคนิคจีแอลซีทำโดยปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ดังนี้คือ คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 320°C อุณหภูมิคอลัมน์ 250°C อุณหภูมิอุปกรณ์ตรวจวัด 320°C ใช้ N_2 เป็นแก๊สพาหะ อัตราการไหลของ N_2 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ละลายสาร 7 ในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายนี้เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะดังกล่าวพบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 20.39, 26.72 และ 34.35 นาที

เมื่อนำแอลกอฮอล์อิ่มตัวโซ่ตรงยาว คือ tetradecanol ($C_{14}H_{29}OH$), hexadecanol ($C_{16}H_{33}OH$), octadecanol ($C_{18}H_{38}OH$), eicosanol ($C_{20}H_{41}OH$) และ docosanol ($C_{22}H_{45}OH$) มาผสมกัน ละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายดังกล่าวเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะเดียวกับสาร 7 พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 0.88, 1.20, 1.77, 2.74 และ 4.43 นาที

2.13.8 สาร 8

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 74-79 มีสารลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาวในน้ำมันสีเหลือง แยกน้ำมันออกด้วยแอซีโตน แล้วนำของแข็งมาตกผลึกด้วยเฮกเซนหลายๆครั้ง ได้สารที่มีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว หนัก 2.1 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม จุดหลอมเหลว 72.0-75.0 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตต เฮกเซน ไม่ละลายในเมทานอล กำหนดให้เป็นสาร 8

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500-2500, 2900, 2850(st), 1700 (md), 1465 (md), 1430, 1300 (wk), 920 (wk), 730, 720 (md)

MS m/e 522 (M^+), 508, 494, 480, 466, 452, 438, 424, 410, 396, 368, 354, 185, 129, 71

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.87 (t), 1.25 (s), 2.35 (t)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 14.09, 22.69, 24.70, 29.25, 29.36, 29.69, 31.96, 33.91, 179.21

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.13.9 สาร 9

จากตารางที่ 15 ชวดลำดับที่ 80-81 มีสารลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว ในน้ำมันสีเหลืองอ่อน แยกน้ำมันออกด้วยแอซีโตน แล้วนำของแข็งมาตกผลึกด้วยเฮกเซน หลายๆ ครั้ง ได้สารเป็นผงละเอียดสีขาวหนัก 0.19 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม จุดหลอมเหลว 73.0-74.0 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตต เฮกเซน ไม่ละลายในเมทานอล เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.65 (ซิลิกาเจล/เมทานอล:คลอโรฟอร์ม เท่ากับ 1:49) กำหนดให้เป็น สาร 9

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500 (md), 2900, 2850 (st), 1725(st), 1640(md), 1600, 1520, 1440(md), 1460, 1385, 1365(md), 1260, 1120(md), 1210(st), 1020(md), 1170(md), 980(md), 850, 820(md), 720(md)

MS m/e 614(M^+), 194, 85, 71, 57, 43

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 0.89(t,3H), 1.26(s,54H), 1.60 (br.s, 2H), 3.93(s,3H), 4.19(t,2H), 5.84(s,1H), 6.29(d,1H), 6.90 (d, 1H), 7.04(s,1H), 7.08(d,1H), 7.61(d,1H)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 14.12-64.59, 109.35, 114.65, 115.72, 122.99, 127.11, 144.62, 146.71, 147.74, 167.39

UV ($CHCl_3$) λ_{max} (nm) 242, 296, 320

ผลการวิเคราะห์ธาตุพบ C 77.94% , H 11.49%

การคำนวณสำหรับ $C_{40}H_{70}O$ ได้ C 78.18% , H 11.40%

2.13.10 สาร 10

จากตารางที่ 15 สารที่แยกได้ในชวดลำดับที่ 82-85 มีของแข็งลักษณะเป็นรูปเข็มวาว สีขาว ในน้ำมันสีเหลืองอ่อน แยกน้ำมันออกด้วยเอทิลแอซีเตตแล้วนำของแข็งมาตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกรูปเข็มวาว สีขาวหนัก 7.57 กรัม คิดเป็น 1.35% ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม จุดหลอมเหลว 138.0-141.0 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเฮกเซน เอทิลแอซีเตต

เมทานอล เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.46 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) กำหนดให้เป็นสาร 10

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500-3200(md), 2950,2850(st), 1640(wk), 1645, 1380(md), 1370, 1060(md), 970, 960(wk), 800(wk)

MS m/e 414 (M^+,base peak), 412, 400, 396, 394, 382, 329, 327, 273, 255, 213

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.68-2.32(m), 3.52(b), 5.09 (t), 5.35(d)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 11.86-56.83, 71.73, 121.68, 129.26, 138.31, 140.75

การวิเคราะห์สาร 10 โดยเทคนิคจีแอลซีทำโดยการปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟดังนี้ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 300 °C อุณหภูมิคอลัมน์ 270 °C อุณหภูมิของอุปกรณ์ตรวจวัด 300 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สพาหะ อัตราการไหลของ N_2 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/minใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ละลายสาร 10 ในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายของสาร 10 เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 10.03, 10.70, 12.05 นาที ละลายสเตอรอยด์ที่ใช้เป็นสารมาตรฐาน คือ campesterol, stigmasterol, β-sitosterol และ cholesterol ด้วยคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายแต่ละชนิดเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟี ภายใต้ภาวะเดียว กับสาร 10 พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 7.99, 10.01, 10.57, 12.06 นาที

2.13.11 สาร 11

จากตารางที่ 15 ขวดลำดับที่ 140-150 มีสารเป็นผงละเอียดสีขาวในน้ำมันสีดำ แยกน้ำมันออกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆ ครั้ง ได้ผงละเอียดสีขาว หนัก 3.20 กรัม คิดเป็นร้อยละ 0.5% ของผลสกัดของคลอโรฟอร์ม สลาย

ตัวที่ 250.0 °C ละลายได้บ้างในคลอโรฟอร์ม เมทานอล ไม่ละลายในเฮกเซน เอทิลแอซีเตต แอซีโตน เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.22 (ซิลิกาเจล/เมทานอล:คลอโรฟอร์ม เท่ากับ 1:9) กำหนดให้เป็นสาร 11

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500-3200(st), 2950, 2880(st), 1640(wk), 1460, 1380, 1365(md), 1250, 1160(md), 1070(st), 1020(st), 890(wk)

MS m/e 414, 412, 400, 396, 394, 382, 329, 327, 273, 255, 213

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 0.7-2.4(m), 3.4-3.8(m), 4-4.7 (m), 5.14(m), 5.38(m)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 12.03-42.69, 50.6, 56.4, 57.1, 62.14, 70.64, 73.95, 76.87, 101.32, 122.38, 129.64, 138,69, 140.74

2.14 การเตรียมอนุพันธ์

2.14.1 การแยกสลายด้วยน้ำของสาร 2

นำสาร 2 หนัก 0.09 กรัม เติม 5% NaOH ในเอทานอล 10 cm^3 แล้วรีฟลักซ์บนเครื่องอังน้ำเป็นเวลา 10 ชั่วโมง ตรวจสอบว่าเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์หรือไม่โดยทำทีแอลซี (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน เท่ากับ 1:1) เมื่อเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์แล้วนำสารละลายมากำจัดตัวทำละลายออกโดยการกลั่นลดความดัน นำสารที่ได้ไปแขวนลอยในน้ำแล้วสกัดส่วนที่เป็นแอลกอฮอล์ด้วยไดเอทิลอีเทอร์ ส่วนที่เป็นเกลือของกรดยังคงละลายอยู่ในชั้นน้ำ

2.14.1.1 การศึกษาส่วนของแอลกอฮอล์

นำสารละลายแอลกอฮอล์ในชั้นไดเอทิลอีเทอร์มากำจัดน้ำด้วย anh.Na_2SO_4 นำไประเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยเฮกเซน ได้ผงละเอียดสีขาวหนัก 0.03 กรัม คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ จุดหลอมเหลว 78.0-81.0 °C ไม่ให้สีกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ไม่ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$

และสารละลาย 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.5 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500-3200(md), 2920, 2850(st), 1470, 1465(st), 1060(st), 730, 720(st)

การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคจีแอลซี ทำโดยการปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟดังนี้ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 280 °C อุณหภูมิคอลัมน์ 250 °C อุณหภูมิของอุปกรณ์ตรวจวัด 280 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สพาหะ อัตราการไหลของ N_2 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

นำแอลกอฮอล์ที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำมาละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายนี้เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะดังกล่าวพบว่ามีค่าretention time เท่ากับ 23.72, 31.39, 39.99 นาที

นำแอลกอฮอล์อิ่มตัวโซ่ตรงยาวมาตรฐาน คือ tetradecanol($C_{14}H_{30}O$), hexadecanol($C_{16}H_{30}O$), octadecanol($C_{18}H_{38}O$), eicosanol ($C_{20}H_{42}O$), docosanol ($C_{22}H_{46}O$) มาผสมกันละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายดังกล่าวเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะเดียวกับแอลกอฮอล์ ที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำ พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 1.01, 1.38, 2.01, 3.13, 5.07 นาที

2.14.1.2 <u>การศึกษาส่วนของกรด</u>

นำชั้นน้ำมาทำให้เป็นกรดด้วย dil. HCl แล้วสกัดด้วยไดเอทิลอีเทอร์หลายๆครั้ง นำชั้นอีเทอร์มากำจัดน้ำออกด้วย anh. Na_2SO_4 กรอง นำไประเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยเฮกเซน ได้ผงละเอียดสีขาว หนัก 0.04 กรัม คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ มีจุดหลอมเหลว 80.0-83.0 °C ไม่ให้สีกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ไม่ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน

CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenyl-hydrazine

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3300-2500, 2920, 2860 (st), 1740(st), 1465(st), 1435, 1300(md), 940(wk), 730, 720(md)

เตรียมอนุพันธ์เมทิลเอสเทอร์ของกรดที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำของสาร 2 และของกรดคาร์บอกซิลิกโซ่ตรงยาวมาตรฐาน โดยละลาย N-nitroso-methylurea หนัก 1 กรัมในสารละลาย 40% KOH 10 cm^3 ในไดเอทิลอีเทอร์ 15 cm^3 ที่เย็นจนละลายหมด นำไปกลั่นบนเครื่องอังน้ำ ได้ diazomethane ออกมาผ่าน diazomethane นี้ลงไปในกรดที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำ 0.01 กรัมที่ละลายในคลอโรฟอร์ม 1 cm^3 จนสารละลายมีสีเหลืองอย่างถาวร ปิดฝาเขย่าให้เข้ากัน ทดสอบว่า เกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์หรือไม่ด้วยทีแอลซี (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม:เฮกเซน เท่ากับ 1:1) เช่นเดียวกันผ่าน diazomethane ลงไปในสารละลายของกรดคาร์บอกซิลิกโซ่ตรงยาว มาตรฐานจนมีสีเหลืองอย่างถาวร

นำอนุพันธ์เมทิลเอสเทอร์ของกรดที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำของสาร 2 มาวิเคราะห์ด้วยจีแอลซีภายใต้ภาวะเช่นเดียวกับหัวข้อ 2.14.1.1 ได้ retention time เท่ากับ 4.53, 5.85, 7.3, 9.52, 11.88, 15.78, 19.75, 26.02, 33.02, 44.02 และ 57.75 นาที และเมื่อวิเคราะห์อนุพันธ์เมทิลเอสเทอร์ของกรดคาร์บอกซิลิกโซ่ตรงยาวมาตรฐาน ได้แก่ methyl dodecanoate ($C_{13}H_{26}O_2$), methyl tetradecanoate($C_{15}H_{30}O_2$), methyl hexadecanoate ($C_{17}H_{34}O_2$) และ methyl octadecanoate ($C_{19}H_{38}O_2$) ได้ retention time เท่ากับ 0.73, 0.93, 1.26 และ 1.86 นาทีตามลำดับ

2.14.2 <u>การแยกสลายด้วยน้ำของสาร 3</u>

นำสาร 3 หนัก 0.07 กรัม มาแยกสลายด้วยน้ำตามวิธีในหัวข้อ 2.14.1

2.14.2.1 การศึกษาส่วนของแอลกอฮอล์

นำสารละลายแอลกอฮอล์ในชั้นไดเอทิลอีเทอร์มากำจัดน้ำด้วย anh. Na_2SO_4 นำไประเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเฮกเซน ได้ผลึกรูปเข็มสีขาว 0.03 กรัม คิดเป็นร้อยละ 42.6 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ จุดหลอมเหลว 142.0-146.0 °C ให้สีเขียวกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และสารละลาย 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.46 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคจีแอลซี ทำโดยการปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟดังนี้ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 mm บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 280 °C อุณหภูมิคอลัมน์ 220 °C อุณหภูมิของอุปกรณ์ตรวจวัด 280 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สหาหะ อัตราการไหลของ N_2 45 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

นำแอลกอฮอล์ที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำของสาร 3 มาละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายนี้เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะดังกล่าว พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 17.06, 18.53, 20.96 นาที

นำสเตอรอยด์ที่ใช้เป็นสารมาตรฐาน คือ cholesterol, campesterol, stigmasterol และ β-sitosterol มาผสมกันแล้วละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายดังกล่าวเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะเดียวกับแอลกอฮอล์ที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำของสาร 3 พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 13.32, 16.92, 18.26, 20.72 นาที

2.14.2.2 การศึกษาส่วนของกรด

นำชั้นน้ำมาทำให้เป็นกรดด้วย dil. HCl แล้วสกัดด้วยไดเอทิลอีเทอร์หลายๆครั้ง นำชั้นอีเทอร์มากำจัดน้ำออกด้วย anh. Na_2SO_4 กรอง นำไประเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยเฮกเซน ได้ผงละเอียดสีขาว หนัก 0.01 กรัม คิดเป็นร้อยละ

14.29 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ มีจุดหลอมเหลว58.0-60.0°Cไม่ให้สีกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ไม่ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1%$FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3300-2500, 2900, 2850(st), 1700(md), 1460(wk), 1420, 1290(wk), 930(wk), 720(wk)

MS m/e 256(M^+,base peak), 239, 227, 213, 199, 185, 71, 60, 57, 43

การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคจีแอลซี ปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟให้เหมือนกับที่ใช้วิเคราะห์แอลกอฮอล์ที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำของสาร 3 ละลายกรดที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายดังกล่าวเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 3.29 นาที เมื่อนำกรดคาร์บอกซิลิกโซ่ตรงยาวมาตรฐาน คือ undecanoic acid ($C_{11}H_{22}O_2$), tetradecanoic acid ($C_{14}H_{28}O_2$), hexadecanoic acid ($C_{16}H_{36}O_2$), octadecanoic acid ($C_{18}H_{38}O_2$) ละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายผสมเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะเดียวกับกรดที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำ พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 1.04, 2.04, 3.3 และ 5.05 นาที ตามลำดับ

2.14.3 การรีดิวซ์สาร 4

นำสาร 4 หนัก 0.1 กรัมมาผสมกับ $NaBH_4$ 0.125 กรัม ใน tetrahydrofuran (THF) 4 cm^3 5% NaOH 0.35 cm^3 และน้ำ 0.35 cm^3 รีฟลักซ์ 20 ชั่วโมง ตรวจสอบว่าเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์หรือไม่ด้วยทีแอลซี (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) เมื่อเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์แล้วเติมน้ำลงไป 2 cm^3 รีฟลักซ์ต่ออีกครึ่งชั่วโมงนำสารละลายมากำจัด THF ออกด้วยการกลั่นลดความดัน สกัดสารที่ได้ด้วยคลอโรฟอร์มแล้วระเหยเอาคลอโรฟอร์มออก ตกผลึกสารที่ได้ด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลได้ผลึกรูปขนนกเบาวาว สีขาว หนัก 0.08 กรัม คิดเป็นร้อยละ 80 ของสารที่นำมารีดิวซ์ จุดหลอมเหลว196.0-198.0°Cให้สีเขียวกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1%$FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenyl-

hydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.48 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3600-3200(wk), 3090(wk), 2950, 2850(st), 1640(wk), 1460(md), 1385(md), 1040, 1020(md), 890(md), 815

MS m/e 454(M^+),313(base peak), 273, 259, 247

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 0.64-1.99, 3.23, 4.66, 5.27

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 14.52-52.82, 79.04, 109.27, 115.17, 148.65, 150.28

การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคจีแอลซี ภายใต้ภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 300 °C อุณหภูมิคอลัมน์ 270 °C อุณหภูมิของอุปกรณ์ตรวจวัด 300 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สพาหะ อัตราการไหลของ N_2 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ละลายสารที่ได้จากการรีคิวซ์สาร 4 ด้วยคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายนี้เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะดังกล่าว พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 14.87 และ 18.22 นาที

2.14.4 <u>การรีคิวซ์สาร 5</u>

นำสาร 5 หนัก 0.12 กรัม มารีคิวซ์ตามวิธีในหัวข้อ 2.14.3 ตกผลึกสารที่ได้ด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลได้สารเป็นผงวาวสีขาวปนกับผลึกสี่เหลี่ยมแบนวาว สีขาว หนัก 0.1 กรัม เมื่อทดสอบด้วยทีแอลซี (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) พบว่ามี 2 จุด คือจุดที่มีค่า R_f เท่ากับ 0.68 และ 0.52

นำของผสมที่ได้มาทำคอลัมน์โครมาโทกราฟี ตามวิธีในหัวข้อ 2.12 โดยใช้สารผสม 0.1 กรัม ต่อซิลิกาเจล 3 กรัม ใช้ตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเฮกเซนในอัตราส่วน 1:4 โดยปริมาตร เป็นตัวชะ แยกได้สารดังในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การแยกสารที่ได้จากการรีดิวซ์สาร 5 ด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี

ขวดลำดับที่	ลักษณะสาร	น้ำหนักสาร (กรัม)
1- 8	คราบสีขาว	0.002
9-13	ของแข็งผงละเอียด สีขาว (สาร 5 ก)	0.055
14-16	ของแข็งผงละเอียด สีขาว (สาร 5 ก และสาร 5 ข)	0.015
17-18	ของแข็งผงละเอียด สีขาว (สาร 5 ข)	0.008
19-25	คราบสีขาว	0.005

2.14.4.1 สาร 5 ก

จากตารางที่ 17 ขวดลำดับที่ 9-13 มีสารลักษณะเป็นผงละเอียดวาว สีขาว ตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกรูปสี่เหลี่ยมแบนวาว สีขาว หนัก 0.05 กรัม คิดเป็นร้อยละ 41.7 ของสารที่นำมารีดิวซ์ จุดหลอมเหลว278.0-280.0°Cละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเฮกเซน เอทิลแอซีเตตและเมทานอล เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.68 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) กำหนดให้เป็นสาร 5 ก

ข้อมูลทางสเปกโทรสโกปีมีลักษณะเหมือนสาร 6 ทุกประการ

2.14.4.2 สาร 5 ข

จากตารางที่ 17 ขวดลำดับที่ 17-18 มีสารลักษณะเป็นผงละเอียดวาวสีขาว ตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอลหลายๆครั้ง ได้สารเป็นผลึกรูปสี่เหลี่ยมแบนวาว สีขาว หนัก 0.005 กรัม คิดเป็นร้อยละ 4.16 ของสารที่นำมารีดิวซ์ จุดหลอมเหลว288.0-290.0°Cละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเฮกเซน เอทิลแอซีเตตและเมทานอล ให้สีม่วงกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ไม่ฟอกจางสีสารละลาย 0.1%$KMnO_4$ และ 3%Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้

ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.52 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) กำหนดให้เป็นสาร 5 ข

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500(md), 2950, 2850 (st), 1450(st), 1380, 1360(md), 1030, 1000(st),

MS m/e 428(M^+), 413, 304, 275, 233, 205, 193, 165

2.14.5 การเตรียมอนุพันธ์แอซีเลตของสาร 5 ก

นำสาร 5 ก หนัก 0.1 กรัม มาละลายในพิริดีน 5 cm^3 เติมแอซีติก-แอนไฮไดรด์ 2.5cm^3 เขย่าให้เข้ากัน นำไปรีฟลักซ์บนเครื่องอังน้ำเป็นเวลานาน 10 ชั่วโมง ตรวจสอบว่าเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์หรือไม่ด้วยทีแอลซี (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม) เมื่อเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์แล้ว เทสารที่ได้ลงในน้ำผสมน้ำแข็ง 30 cm^3 ได้ตะกอนสีขาว กรอง ล้างตะกอนด้วยน้ำกลั่นจนหมดกลิ่นพิริดีน ทำตะกอนให้แห้ง แล้วนำมาตกผลึกในตัวทำละลายผสมระหว่างเอทิล-แอซีเลตและคลอโรฟอร์มหลายๆครั้ง ได้ผลึกรูปเข็มวาวสีขาว หนัก 0.06 กรัม คิดเป็นร้อยละ 60 ของสารที่นำมาเตรียมอนุพันธ์แอซีเลต จุดหลอมเหลว 293.0-294.0°C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเฮกเซน เอทิลแอซีเลต ไม่ละลายในเมทานอล ให้สีม่วงกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ไม่ฟอกจางสีสารละลาย 0.1 % $KMnO_4$ และสารละลาย 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.82 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 2900, 2850(st), 1740(st), 1450, 1390(st), 1240, 1025(st)

MS m/e 470(M^+), 410, 395, 286, 258, 231, 218, 189, 177, 175, 147

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 0.77, 0.85, 0.93, 0.99, 1.17 (s, 24H), 1.27-1.83 (m, 26H), 2.04 (S, 3H), 4.88 (d,1H)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 11.32-61.16, 74.65, 170.76

ผลการวิเคราะห์ธาตุ พบ C 81.95 %, H 11.77 %

การคำนวณสำหรับ $C_{32}H_{54}O_2$ ได้ C 81.70 %, H 11.49 %

2.14.6 การเตรียมอนุพันธ์แอซีเตตของสาร 7

นำสารประกอบ 7 หนัก 0.05 กรัม มาเตรียมอนุพันธ์แอซีเตต ตามวิธีในหัวข้อ 2.14.5 ได้ของแข็งลักษณะเป็นผง สีขาว ตกผลึกด้วยเฮกเซน หลายๆ ครั้งได้สารผงละเอียดสีขาว หนัก 0.03 กรัม คิดเป็นร้อยละ 60 ของสารที่นำเตรียมอนุพันธ์แอซีเตต จุดหลอมเหลว65.0-68.0°Cละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม เฮกเซน เอทิลแอซีเตต ละลายได้บ้างในแอซีโตน ไม่ละลายในเมทานอล ไม่ให้สีกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ไม่ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซี พบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.57

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 2950,2850(st), 1745(st), 1480, 1465, 1370(md), 1240, 1040(st), 730, 720(md)

MS m/e 508(M^+), 494, 480, 448, 434, 420, 406, 392, 378, 364, 99, 85, 71, 57, 43

2.14.7 การเตรียมอนุพันธ์เมทิลเอสเทอร์ของสาร 8

เตรียม diazomethane ตามวิธีในหัวข้อ 2.14.1.2 ผ่าน diazomethane นี้ลงในสาร 8 หนัก 10 mg ที่ละลายในคลอโรฟอร์ม 2 cm^3 จนสารละลายมีสีเหลืองถาวร ปิดฝาขวดเขย่าให้เข้ากัน ทดสอบว่าเกิดปฏิกริยาสมบูรณ์หรือไม่ด้วยทีแอลซี นำเมทิลเอสเทอร์ที่ได้ไประเหยบนเครื่องอังน้ำจนเหลือประมาณ 1 cm^3 นำไปวิเคราะห์ด้วยจีแอลซี ปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟี ดังนี้ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m อุณหภูมิเครื่องฉีด 320 °Cอุณหภูมิคอลัมน์ 250 °C อุณหภูมิอุปกรณ์ตรวจวัด 320 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สพาหะ อัตราการไหลของ N_2 45 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ฉีดเมทิลเอสเทอร์ของสาร 8 เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟ ภายใต้ภาวะดังกล่าวข้างต้นพบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 5.24, 6.7, 8.64, 11.2, 13.24, 14.5, 18.77, 24.5, 28.9, 31.57, 41.1, 48.1, 53.04 นาที เมื่อนำกรดคาร์บอกซิลิกโซ่ตรงยาวซึ่งใช้เป็นสารมาตรฐานคือ dodecanoic acid ($C_{12}H_{24}O_2$), tetradecanoic acid ($C_{14}H_{28}O_2$), hexadecanoic acid ($C_{16}H_{32}O_2$) และ octadecanoic acid ($C_{18}H_{36}O_2$) ผสมกันละลายในคลอโรฟอร์ม มาเตรียมอนุพันธ์เมทิลเอสเทอร์ตามวิธีเดียวกับสาร 8 ฉีดสารละลายนี้เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะเดียวกัน พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 0.78, 1.01, 1.42, 2.1 นาที

2.14.8 <u>การแยกสลายด้วยน้ำของสาร 9</u>

นำสาร 9 หนัก 0.01 กรัมมาแยกสลายด้วยน้ำตามวิธีในหัวข้อ 2.14.1

2.14.8.1 <u>การศึกษาส่วนของแอลกอฮอล์</u>

นำสารละลายแอลกอฮอล์ในชั้นไดเอทิลอีเทอร์มากำจัดน้ำด้วย anh.Na_2SO_4 กรอง ระเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยเฮกเซนหลายๆครั้งได้ผงละเอียดขาว สีขาว หนัก 0.05 กรัม คิดเป็นร้อยละ 50 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ จุดหลอมเหลว 83.0 -84.0°C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม ละลายได้บ้างในเอทิลแอซีเตต เฮกเซน ไม่ละลายในเมทานอล เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.5 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3500-3200(wk), 2900, 2850(st), 1475, 1460(wk), 1050(wk), 730, 720(wk)

MS m/e 420, 392, 364, 336, 99, 85, 71, 57 (base peak), 43

การวิเคราะห์ด้วยจีแอลซี ปรับภาวะของเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟดังนี้ คือ ใช้คอลัมน์เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 mm ยาว 2 m บรรจุด้วย 2% OV-1 บน CW 80/100 mesh อุณหภูมิเครื่องฉีด 300 °C อุณหภูมิคอลัมน์ 260 °C อุณหภูมิของอุปกรณ์ตรวจวัด 300 °C ใช้ N_2 เป็นแก๊สหาหะ อัตราการไหลของ N_2 50 ml/min อัตราการไหลของ H_2 50 ml/min อัตราการไหลของอากาศ 500 ml/min ใช้ FID เป็นอุปกรณ์ตรวจวัด

ละลายแอลกอฮอล์ที่ได้จากการแยกสลายด้วยน้ำของสาร 9 ด้วยคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายนี้เข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะดังกล่าว พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 16.05 นาที เมื่อนำแอลกอฮอล์อิ่มตัวโซ่ตรงยาวคือ tetradecanol ($C_{14}H_{30}O$), hexadecanol ($C_{16}H_{34}O$), octadecanol ($C_{18}H_{38}O$), eicosanol ($C_{20}H_{42}O$), docosanol ($C_{22}H_{46}O$) มาผสมกันละลายในคลอโรฟอร์ม ฉีดสารละลายดังกล่าวเข้าไปในเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟภายใต้ภาวะเดียวกัน พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 0.88, 1.15, 1.59, 2.36, 3.66 นาที ตามลำดับ

2.14.8.2 การศึกษาส่วนของกรด

นำชั้นน้ำมาทำให้เป็นกรดด้วย dil.HCl แล้วสกัดด้วยไดเอทิลอีเทอร์หลายๆครั้ง นำชั้นอีเทอร์มากำจัดน้ำด้วย anh.Na_2SO_4 กรอง ระเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเฮกเซน ได้ผลึกรูปเข็มสีเหลืองอ่อน หนัก 0.02 กรัม คิดเป็นร้อยละ 20 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ จุดหลอมเหลว 169.0-171.0°C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม เมทานอล ละลายได้บ้างในเฮกเซน

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 3450(st), 3020(wk), 3200-2500, 2950(st), 1690, 1665(st), 1620(st), 1600, 1515, 1470(st), 1465, 1435, 1380, 1280(st), 1200(st), 1030(md), 1160(st), 940 (md), 850, 820 (md)

MS m/e 194 (M^+,base peak), 179, 177, 149, 146

UV ($CHCl_3$) λ_{max} (nm) 242, 296, 320

2.14.9 การเตรียมอนุพันธ์แอซีเตตของสาร 10

นำสาร 10 หนัก 0.08 กรัม มาเตรียมอนุพันธ์แอซีเตตตามวิธีในหัวข้อ 2.14.5 ได้ของแข็งสีขาว ตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างคลอโรฟอร์มและเมทานอล ได้ผลึกแผ่นวาว สีขาว หนัก 0.05 กรัม คิดเป็นร้อยละ 62.5 ของสารที่นำมาเตรียมอนุพันธ์แอซีเตต จุดหลอมเหลว 135-136°C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม เฮกเซน และ เอทิลแอซีเตต ละลายได้บ้างในเมทานอล ให้สีเขียวกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ฟอกจางสี

สารละลาย 0.1 % $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.72 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 2950, 2850(st), 1730(st), 1460, 1380, 1370(md), 1250, 1040(st), 970, 960(wk), 800(wk)

2.14.10 การแยกสลายด้วยน้ำของสาร 11

นำสาร 11 หนัก 0.2 กรัม มาเติม 10% HCl ในเอทานอลจำนวน 15 cm^3 แล้วรีฟลักซ์บนเครื่องอังน้ำเป็นเวลา 10 ชั่วโมง ตรวจสอบว่าเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์หรือไม่ โดยการทำทีแอลซี (ซิลิกาเจล/เมทานอล:คลอโรฟอร์ม เท่ากับ 1:9) เมื่อเกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์แล้วนำสารละลายมากำจัดตัวทำละลายออกโดยการกลั่นลดความดัน นำสารที่ได้ไปแขวนลอยในน้ำ แล้วสกัดด้วยไดเอทิลอีเทอร์ได้ aglycone ในชั้นไดเอทิลอีเทอร์ และ น้ำตาลในชั้นน้ำ

2.14.10.1 การศึกษาส่วน aglycone

นำสารละลาย aglycone ในชั้นไดเอทิลอีเทอร์มากำจัดน้ำด้วย anh. Na_2SO_4 กรอง ระเหยไดเอทิลอีเทอร์ออก ตกผลึกด้วยเฮกเซน ได้ผลึกรูปเข็มวาว สีขาว หนัก 0.10 กรัม คิดเป็นร้อยละ 50 ของสารที่นำมาแยกสลายด้วยน้ำ จุดหลอมเหลว 140-142 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม เฮกเซน เอทิลแอซีเตต ละลายได้น้อยในเมทานอล ให้สีเขียวกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.46 (ซิลิกาเจล/คลอโรฟอร์ม)

นำส่วน aglycone ส่วนที่ตกผลึกแล้วมาวิเคราะห์ด้วยจีแอลซีตามวิธีและภาวะเดียวกับหัวข้อ 2.14.10 พบว่ามีค่า retention time เท่ากับ 10.07, 10.71, 12.06 นาที

2.14.10.2 การศึกษาชั้นน้ำตาล

นำชั้นน้ำไปกลั่นลดความดันจนเกือบแห้ง นำสารละลายของน้ำตาลนี้ไปทำเปเปอร์โครมาโทกราฟี ตามวิธีในหัวข้อ 2.4.4 พบว่ามีค่า R_f เท่ากับน้ำตาลกลูโคส

2.14.11 การเตรียมอนุพันธ์แอซีเตตของสาร 11

นำสาร 11 หนัก 0.2 กรัม มาเตรียมอนุพันธ์แอซีเตต ตามวิธีในหัวข้อ 2.14.5 ได้ของแข็งรูปเข็มสีขาว เมื่อนำมาตกผลึกด้วยตัวทำละลายผสมระหว่างเอทิลแอซีเตตและ เมทานอล หลายๆครั้ง ได้ผลึกรูปเข็มวาว สีขาว หนัก 0.13 กรัม คิดเป็นร้อยละ 65 ของสารที่นำมาเตรียมอนุพันธ์แอซีเตต จุดหลอมเหลว 166.0–168.0 °C ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์ม เอทิลแอซีเตต ละลายได้บ้างในเฮกเซน เมทานอล ให้สีเขียวกับปฏิกิริยาของ Liebermann-Burchard ฟอกจางสีสารละลาย 0.1% $KMnO_4$ และ 3% Br_2 ใน CCl_4 ไม่เปลี่ยนสีสารละลาย 1% $FeCl_3$ ไม่ให้ตะกอนสีเหลืองกับ 2,4-dinitrophenylhydrazine เมื่อทำทีแอลซีพบว่ามีค่า R_f เท่ากับ 0.55 (ซิลิกาเจล/เมทานอล:คลอโรฟอร์ม เท่ากับ 1:49)

IR (KBr) ν_{max} (cm^{-1}) 2950, 2850(st), 1750(st), 1460, 1430(md), 1380, 1360(st), 1200–1260(st), 1020–1060(st), 910(wk), 900(md)

MS m/e 624, 414, 412, 396 (base peak), 382, 255, 213

^{1}H-NMR ($CDCl_3$) δ(ppm) 0.68–1.55 (m), 1.99, 2.013, 2.04, 2.07 (s), 3.62 (m), 4.59 (d), 5.09 (m), 5.33(m)

^{13}C-NMR ($CDCl_3$) δ (ppm) 12.03–56.83, 62.18, 68.69, 71.78, 73.03, 80.07, 99.68, 122.16, 129.48, 138.31, 140.42, 169.35, 170.27, 170.59, 172.27

2.15 การทดสอบสีและการทดสอบทางเคมีของสารที่แยกได้

นำสารบริสุทธิ์ที่แยกได้จากคอลัมน์โครมาโทกราฟี มาทดสอบดังต่อไปนี้

2.15.1 การทดสอบสเตอรอยด์และไตรเทอร์พีนอยด์ (23)

นำสารประมาณ 1 มิลลิกรัม มาละลายในคลอโรฟอร์มจำนวนเล็กน้อยหยด แอซีติกแอนไฮไดรด์ 2-3 หยด เขย่าให้เข้ากัน หยด conc. H_2SO_4 1 หยดให้ไหลไปตามข้างหลอดทดลองสังเกตสีของสารละลายภายใน 1 ชั่วโมง ถ้าเป็นสารประเภทสเตอรอยด์สีจะเปลี่ยนจาก ชมพู —> ม่วง —> น้ำเงิน —> เขียว ถ้าเป็นสารประเภทไตรเทอร์พีนอยด์สีจะเปลี่ยนจาก ชมพู —> ม่วง สารบางชนิดอาจให้สีโดยใช้เวลานานกว่า 1 ชั่วโมง

2.15.2 การทดสอบหมู่คาร์บอนิลของแอลดีไฮด์และคีโทน

นำสารประมาณ 1 มิลลิกรัม มาละลายในเอทานอล 0.5 cm^3 เติม 2,4 - dinitrophenylhydrazine 0.5 cm^3 เขย่าแรง ๆ ถ้าได้ตะกอนสีเหลือง เมื่อตั้งทิ้งไว้หรือเมื่ออุ่นบนเครื่องอังน้ำ แสดงว่าเป็นสารประเภทแอลดีไฮด์ หรือคีโทน

2.15.3 การทดสอบสมบัติการรีดิวซ์

นำสารประมาณ 1 มิลลิกรัม มาแขวนลอยในน้ำหยดสารละลาย 0.1 % $KMnO_4$ ทีละหยด เขย่า สังเกตการฟอกสีโดยเปรียบเทียบกับการทดสอบไร้สิ่งตัวอย่าง (blank test) ถ้าสีอ่อนลงหรือจางหายไป หรือได้ตะกอนสีน้ำตาลของแมงกานีสไดออกไซด์ แสดงว่ามีสมบัติในการรีดิวซ์

2.15.4 การทดสอบความไม่อิ่มตัว

นำสารประมาณ 1 มิลลิกรัม มาละลายในคาร์บอนเตตระคลอไรด์ 0.5 cm^3 เติมสารละลาย 3% โบรมีนในคาร์บอนเตตระคลอไรด์ทีละหยดพร้อมทั้งเขย่าถ้าสีของโบรมีนจางหายไปทุกครั้งที่หยด และไม่มีแก๊สไฮโดรเจนโบรไมด์เกิดขึ้น (ตรวจสอบโดยใช้กระดาษลิตมัสสีน้ำเงินชื้น รอรับที่ปากหลอด) แสดงว่ามีความไม่อิ่มตัว

2.15.5 การทดสอบหาหมู่ฟีนอล

นำสารประมาณ 1 มิลลิกรัม มาละลายในน้ำหรือเอทานอลหรือคลอโรฟอร์ม แล้วหยดสารละลาย 1% $FeCl_3$ (ในน้ำหรือคลอโรฟอร์ม) ทีละหยด เขย่าถ้าสีเปลี่ยนไปเป็นสีชมพูแดง ม่วงหรือเขียว แสดงว่าเป็นสารประเภทฟีนอล การทดสอบนี้ต้องเปรียบเทียบกับการทดลองไร้สิ่งตัวอย่าง

ผลการทดสอบสีและการทดสอบทางเคมีของสารที่แยกได้แสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบสีและการทดสอบทางเคมีของสารที่แยกได้จากคอลัมน์โครมาโทกราฟี

การทดลอง / ขวดลำดับที่	สเตอรอยด์	ไตรเทอร์พีนอยด์	หมู่คาร์บอนิล	การรีดิวซ์	ความไม่อิ่มตัว	หมู่ฟีนอล
1 - 3	-	-	-	-	-	-
10 - 15	-	-	-	-	-	-
19 - 25	+	-	-	+	+	-
40 - 41	-	-	+	+	+	-
42 - 46 (R_f 0.82)	-	+	+	-	-	-
42 - 46 (R_f 0.68)	-	+	-	-	-	-
50 - 52	-	-	-	-	-	-
74 - 79	-	-	-	-	-	-
80 - 81	-	-	-	+	+เร็ว	-
82 - 85	+	-	-	+	+	-
140 -150	+	-	-	+เร็ว	+	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย